48ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 933 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ՈՒՐԲԱԹ 9 22 ՅՈՒԼԻՍ 1904 — 8 ՃԷԼՍԱԶԻՒԼ ԼԱՎԱԼ 1322 – 9 ԵԼՍՈՒԶ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գոռշ Ալի Մահալէ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւնները ետ չեն տրուիր։

Մանզումէ-ի Էֆքիար

ՀԱՅԱՊԵՐԻՐ ԱԶԱՏԱԽՕՍԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : ارمانس فریه
اداره خانهسی : باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԳԱԾԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Ցարեկան	Վեցամսեայ
Գոլոյ համար	80 գր.	50 գր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	26 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 գրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար
մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Դպրոցական հանդէսներու դէմ երբեմն նախապաշարում մը կը տիրէր մեր մէջ։ Դպրական կանոնագրին յօրինուելէն վերջ ինքնաբերաբար լքուեցան տարեկան հանդէսները։ Թէեւ օրէնքը որոշ արգելք մը չէր դրած, բայց չրջանաւարտներու վկայականներուն բաշխման արարողութեան Պատրիարքարանի մէջ կատարուիլը պարտաւորիչ ընելով, թաղային դպրոցական տարեկան հանդէսները հեազհեազ դադրեցան գոյութենէ։

Հիմակ նորէն հին դրութեան դարձանք։ Սէ գէշ չերին։ Մնողներուն կրթական խանդը վառ պահելու, և դպրոցական արդիւնքը բաւական պայծառ կերպով անանց առնելու պարագան ունի իրեն մէջ քաջալերական և օգտակար բան մը, զոր պէտք չէ զանց ընել։ Եւ արդէն բնաւ զանց ընելու չէինք։ Ս. Պատրիարք Հօր հեղա և դիւրահաճ պատրաստակամութիւնը նախագահելու հանդէսներու՝ ինքնին գրգիռ մըն ալ եղաւ դպրոցական վարչութեանց, զիրար գերազանցելու փութկոտութեան և կարգապահութեան մասին։

Իմ խանարհ կարծիքով, կը մնայ հիմա վկայականները Պատրիարքարանի մէջ բաշխելու կեդրոնացուցիչ արարողութիւնը բառնալ իր կարգին, և կատարել զայն տրամներուն մէջ այն վարժարաններուն որոնց հունձքն են չրջանաւարտները, և որոնց հովանիին տակ այնքան տարիներ աշխատեցան, տքնեցան, և տարբեր կերպով քաջալերական է իրենց համար որ նոյն կրթական յարկերուն ներքեւ կատարուի նաեւ իրենց վկայականներուն բաշխումը, ծնողներուն ներկայութեան, թաղեցիներուն հանդիսակցութեամբ։ Անհրաժեշտ ինչ հարկ կայ Պատրիարքարանի մէջ կատարել այդ արարողութիւնը, և դիւանները փոշին ոտք հանել, սովորական գործառնութիւնները դադրեցնել։ Թաղ. Խորհուրդ, Հոգաբարձութիւն, Ուսուցչական Մարմին, հեռաքրքիր թաղեցին հարկ է որ ներկայ ըլլան այդ վերջին արարողութեան. օրուան Պատրիարքն ալ, եթէ կամի, կը նախագահէ. հետեւաբար պակառանքը միշտ պատկառանք ըլլալով հանդերձ, քաջալերութիւնը աւելի կ'ըլլայ, և գործելու եղանակն ալ աւելի տյամաբանական։ Ինչ հարկ կայ շրջանաւարտները և ուսիները տրցակ առ տրցակ Պատրիարքարան տանիլ, ուր Ուսումն. Խորհուրդն անգամ իր նիստերը չի գումարեր։

Բայց ամէնէ մեր գիտնալիք բանը չէ, և այս դիտողութիւնը անգամ պիտի չընէի եթէ տարիներ առաջ նախանձախնդրութիւն ցոյց տուած չըլլայի պնդելու որ թաղային դպրոցական հանդէսները զանց չառնուին, և այսօր մեր բաղձանքը իրագործուած տեսնելու գոհունակութիւնը չունենայի։ Այս պարագան վստահութիւն կը ներշնչէ օր մըն ալ գործադրուած տեսնելու դարձեալ հին դրութիւնը որուն համեմատ չրջանաւարտ պարոններն ու օրիորդները կը վայլէ որ իրենց վկայականները սեանան իրենց կրթական յարկին տակ, ինչպէս կը պահանջէ պատշաճութիւնը։

* * *

Երբ մեր դպրոցները յառաջադէմ տեսնելու ընդհանուր բաղձանք մը կայ այսօր, հանդէսները չեն որ այդ բաղձանքին իրագործումը յառաջ կը բերեն։ Կ'արժէ խորհիլ թէ վարժարաններուն ուղղութիւնը ճիշդ է, կրթական նպատակը ձեռք բերելու համար տարուած աշխատութիւնք պիտի արդիւնաւորուին։ Երկրորդական կամ միջնակարգ դաստիարակութեան վրայ չէ մեր խօսքը, այլ տարրական նախակրթութեան վրայ, որուն պէտք է ձգտին մեր բոլոր ջանքերը։ Հոս ինքեան արհեստաւոր և երկրագործ հասարակութիւն մը ըլլալով, մեր ծրագիրը պէտք է միտի ի գլուխ հանելու այնպիսի կրթական սերունդ մը, որ գոհացնէ մեր համեստ պէտքերը, աշխատաբեր, լուրջ, գործնական անհատներ ընէ մեզ, բանի գործի կարող, մէկ խօսքով անկուն արհեստաւորներ։ Նախնական կրթութիւնը աւարտող մեր աշակերտները իսկոյն իրենց աչքը բանալու են գործի ասպարէզին համար, ոչ թէ իրենց ուսումնքը կատարելագործելու պատրուակաւ աւելցնել անգործներուն և ծոյլերուն թիւը։ Լաւ հիմերու վրայ զետեղուած նախակրթութիւն մը պէտք է բաւէ մեր մտաւոր և բարոյական զարգացումին ընդհանրապէս, քանի որ եսնաշ դասակարգի զաւակներ ենք գրեթէ ամէնքս ալ, մեր ընտանիքին և քաղաքացիական պարտաւորութիւնները սոսրած ըլլալու ենք նախակրթութեան մէջ, որուն չրջանը աւարտելով, այլևս գործի, արհեստի պէտք է սկսիլ։ Կրթական բարձր իտէալներու մշակումը կը տեսնենք թէ արգելք կ'ըլլայ մեր արհեստային զարգացման, և նիւթական կեանքի պայքարին մէջ ետ կը տանի մեզ, պարզապէս կ'աղքատանանք։ Երկրագործութեան և արհեստին սէրը մշակելու համար որչափ աշխատինք, ա՛յնքան քիչ է, իւրաքանչիւր հանրութիւն իր առանձին յատկութիւնները ունի, և հետեւաբար իր որոշ հակամիտութիւնները գործնական ասպարէզին այս կամ այն ճիւղին մէջ յաջողելու և զարգանալու։ Բուն խնդիրը այդ հակամիտութիւնները ըստ արժանւոյն մշակելուն և սխալ ուղղութեամբ չերթալուն վրայ է։

Մեր այժմեան նախակրթութեան մէջ պարտաւորիչ ընելով Լրացուցիչ անուամբ ծանօթ դասարանները, ընդհանրապէս կրնանք օգտակար հանդիսացնել այդ նախակրթութիւնը, որ մեր միակ կամ գլխաւոր կրթական պէտքն է։ Մեր բոլոր հայեացքները այդ կողմը սեւեռելու ենք, ժամ առաջ անխախտ կառուցանի մը վրայ դնելու զայն։ Ցաւանի է թէ մեր արդի կրթական մեթոդները չեն կրնար արդիւնաւորուիլ ցորչափ պիւտժէի խնդիրը լուծուած չէ։ Հասարակութիւնը պարտաւոր է իր զաւակներուն նախնական կրթութիւն մը տալ, որ նպատակայարմար ըլլայ։ Կուտանք այդ նախակրթութիւնը։ Եթէ կուտանք, արդիւնքը համապատասխան է մեր ակնկալութեան։ Եթէ չէ, ինչ պէտք է ընենք։ Ահա բուն խնդիրը։

Թողլով Գոլոյ նախնական դպրոցներուն մէջ տեղէ տեղ գտնուած արբերութիւնները ծախքի, և ծրագրի տեսակէտով, դաւառային դպրոցներուն խնդիրն ալ կայ։ Այս վերջինները հետզհետէ կապկօրէն նմանութիւն մը ցոյց կուտան պօլսականներուն, անտես ընելով իրենց տեղական պայմանները։

Միշտ այնպէս խորհած եմ որ կրթական յանձնակէտով կեդրոնացումը մեզի համար օգտակար չէ։ Դիտական հին ու նոր բոլոր փորձառութիւնները չեն ապացուցաներ թէ միջավայրը դաստիարակութեան գործին մէջ ալ զօրաւոր ներգործիչ մըն է։ Ուստի միջավայրի պայմաններուն ուսումնասիրութիւնն է որ պիտի կարողացնէ մեզ նպատակայարմար հիմն մը վրայ դնելու մեր նախակրթութիւնը։ Երկրագործական կեդրոններու մէջ երկրագործութեան նախնական ծանօթութիւններ, շերամաբուծական կեդրոններու մէջ շերամաբուծութեան նախնական ծանօթութիւններ անհրաժեշտ են, արդարեւ անհրաժեշտ են, արժեցնելու համար մեր նախակրթութիւնը։ Ով կրնայ պնդել թէ այդ այդպէս կ'ըլլայ։ Ով պիտի չվախնայ որ, զոր օրինակ, Իզմիրի և Պրուսայի գաւառներուն հայ վարժարաններուն մէջ աշակերտները իրենց շրջանին վերջին երկու տարիներուն՝ նախնական ծանօթութիւններ ստանան իրենց միջավայրին յատուկ շերամաբուծութեան, կամ ուրիշ արհեստներու վրայ։ Ասով ո՛չ միայն գիտականօրէն յառաջդիմութիւն մը կը ստանան իրենց ապագայ գործառնութիւններուն համար, այլ նաեւ կը սովորին չարհամարհել արհեստը և նիւթական զբաղումը։ Ով պիտի փափաքի որ նախակրթութեան յատկացեալ դասարաններուն մէջ հացէ խնդրին հետ մտէն առնչութիւն ունեցող ծանօթութիւններով զբաղելու տեղ, մեր տղաք յանկան ուսումնասիրութեանց, գոնէ գիտական կազդուրման և քաջալերութեան համար, որմէ կախում ունի ամէն բարոյականի և ամէն իմաստասիրութեան յաջողութիւն։ Որ դպրոցը իր բակին կամ պարտէզին մէջ քանի մը քառակուսի արշին տեղ չի կրնար կան բան կայ։ Քանի որ նախնական կ'ըսէք, նախնական, անհրաժեշտ սովրեցուցէք և աւելի սովրեցուցէք։

Բարձր կրթութեան կամ դաստիարակութեան հետամուտ միտքերը պիտի չպակսին ասով. անոգ եղիք, պիտի գանուի միշտ դասակարգ մը որ իր ընկերային դիրքին, առեւտրական գործին պահանջումներուն համեմատ իր զաւակը պիտի հրահանգէ բարձրագոյն կրթութեամբ։ Բայց հանրութեան մեծ մարմինին քով անչան բացառութիւն մը կը կազմէ այդ դասակարգը։ Անով չէ որ կը զբաղինք, ան պէտք չունի մեր խորհուրդին, և իր դրամին ու ազդեցութեան չնորհիւ ան կը քալեցնէ իր առեւտրական առնը։ Մենք պարտաւոր ենք զբաղիլ ժողովուրդի զաւակներուն նախակրթութեան անհրաժեշտ գործով։

Դարձեալ կը կրկնենք. բաւական կը զբաղինք անով, կամ ցարդ ըստ արժանւոյն օգտակար եղած է մեր զբաղումը այս մասին։ Քանի՞ հատ դպրոցներու մէջ արհեստային կրթութեան հոգ կը տարուի։ Քանի՞ հատ դպրոցներու մէջ դաշտային աշխատութիւններու, պարտիզագործութեան, եւն. ծանօթութիւնները կ'ուսուցուին աշակերտներուն։ Արեւելքի պայծառ և օրհնեալ երկնքին տակ ապրելու բարեբախտութիւնը ունենալով հանդերձ, երբ ծառ, ծաղիկ, կանանչ, կակաչ ամէն կողմէ կը շրջապատեն մեզ, շաբթական քանի՞ ժամ,— գոնէ մէկ ժամ — յատկացուցած ենք մեր աշակերտներուն դաշտային ոչ այնչափ զուսական որքան հրահանգիչ պտոյտին։ Մինչեւ իրիկուն դասարաններուն մէջ խմբուած, կէս օրուան անարիւն ճաշէն և նիհար զբօսանքէն անմիջապէս վերջ դարձեալ նոյն չորս պատերուն մէջ արդելափակ թացութենէ մը եռք կ'ելնենք ֆիզիքապէս ու բարոյապէս առողջ սերունդ մը կ'ակնկալենք։ Վարժարանը պարտաւոր չէ՞ իր յաճախորդներուն սովրեցնել սիրել բընութիւնը, վայելել զայն, ուսումնասիրել ծաղիկը իր ցողունին վրայ, և խոտը իր արմատին վրայ. գիտնալ թէ ինչ բոյս կրնայ առաջ գալ սա՛ հողին վրայ, և ո՞ր պտուղը կը սիրէ ուռնալ գետնի սա՛ տարածութեան վրայ։ Շաբաթական առ նուազն 25-30 ժամ դաս գրքի վրայ, և ոչ մէկ ժամ բընութեան բաց մատեանին վրայ, անբրեղնալքս և զուարթ այն մատեանին վրայ, որուն քով կը չքանան քու բոլոր գրենամոլ ունակութիւններդ։ Շաբաթը առ նուազն մէկ կէս օր, կէս օր մը միայն, պէտք չէ՞ յատկացնել դաշտային ուսումնասիրութեանց, գոնէ ֆիզիքական կազդուրման և քաջալերութեան համար, որմէ կախում ունի ամէն բարոյականի և ամէն իմաստասիրութեան յաջողութիւն։ Որ դպրոցը իր բակին կամ պարտէզին մէջ քանի մը քառակուսի արշին տեղ չի կրնար յատկացնել արհեստային իրերավարժութեան համար, մանաւանդ ձեռները։ Դասարանին մէջ չոր տախտակներու և կմախքներու վրայ սովրեցուցած գիտութիւններէն աւելի օգտակար չէ՞ ասիկա։

Ասոնք դժբաղդաբար նախատեսուած և օրէնքի սահմանին մէջ մտցուած չեն մեր վարժարաններուն համար։ Եթէ դասախօսութիւն մը պակաս ըլլայ վարժարանին մէջ, պատճառը կը փընտռենք, որ յաճախ յարմար ուսուցչին անգոյութենէն կամ պիւտժէի անձկութենէն առաջ կուգայ. բայց ե՞րբ իրրեւ պարտաւորիչ ըրինք արհեստային և գիւղատնտեսական նախնական ծանօթութիւնները, որոնք անհրաժեշտաբար պիտի մատակարարէին օր մը մեր աշակերտներուն նիւթական սնունդը, հացը։ Երբ այսօր ես գրիչով կ'ապրիմ, և դուն, զոր օրինակ, իմաստասիրական կամ բանաստեղծական դասախօսութիւններովդ, և ուրիշ մըն ալ իր հաղուեցիտութեամբը—ժամանակին օգտուած ըլլալով թերեւս իր նիւթական կարողութենէն—, կը կարծենք թէ ամէնքն ալ վերացականապէս կրնան ապրիլ իրենց գրիչովը, բարձրագոյն դասախօսութիւններովը, և առաջնակարգ համարակալութեամբ ու քարտուղարութեամբ։ Ո՛չ այնպէս։ Աշակերտներուն և ծնողքներուն մեծ վանգուածին հարկ է առաւելապէս ուշադիր ըլլալ, միջավայրին պայմաններուն հետամուտ ըլլալ, և ըստ այնմ ձեւել նախակրթութիւնը։

Տարեկան հանդէսները չլացնելու չեն մեզ. անոնց մէջ կարդացուած ճառերը, ուղերձները գրեթէ ամէնքն ալ սրբագրուած, ուրիշէն պատրաստուած, չաբաթներով գոց եղած բաներ կրնան ըլլալ, ընդհանուր արդիւնքը նոյնը, և ժամանցի ու իրենց վայելչութիւնը ցուցադրելու նպատակաւ Հանդէսներուն փութացող պատուական անձնաւորութիւնք նուիրական պարտաւորութիւն—ակադեմական բացատրութեամբ — մը ունին վերաքննելու նախկինութեան պէտքերը, օգտակարը ծրագրելու, և պարտաւորիչ ընելու մարմնական մարզանքները, արհեստային և տնտեսական նախնական ծանօթութիւնները, դպրոցական վարչութիւններէն ըստ այնմ հաշիւ պահանջելու, թաղականները պարտաւորելու որ նախակրթութեան հիմնաւոր պահանջումները կէս առ կէս գործադրուին։

Երկրորդական և Բարձրագոյն Դաստիարակութեան խնդիրը մեր միջավայրին համար տակաւին անհրաժեշտ դարձած չէ, մանաւանդ երբ նախակրթութիւնը —իր Լրացուցիչով—ճշմարիտ նախակրթութեան մը վերածենք։

Առէջ Ս. Յակոբայ Որբանոցը իրրեւ նմոյշ նախակրթութեան մը։ Հոն աւանդուած ո՞ր ուսումը կը կարծէք թէ աւելի օգտակար ըլլայ այակերտին քան արհեստային զարգացումը, որ ուղղակի յարաբերութիւն ունի Հայ գիւղացիին և քաղաքացիին նիւթական բարօրութեան հետ։ Նպատակներ բոլոր վարժարաններուն նախակրթութեան համար ալ այսօր նոյնը չէ՞ք խորհիր, և իրաւամբ։ Արդ, նոյն կարգի վարժարաններէն, ապագայ նիւթական բարօրութեան տեսակէտով, ինչ տարբերութիւն ունին միւս գաւառային և թաղային վարժարանները, անոնք ալ նոյն ծրագրով և նոյն ուղղութեամբ պէ՞տք չէ որ ընթանան։ Երբ կամք դրուի գործին մէջ, ինչո՞ւ նոյն արհեստային ծրագիրը չգործադրուի նաեւ մեր բոլոր վարժարաններուն մէջ։ Բու. ուանդած ուսումնուդ և—ուշիմ ու գործնական մարդոց ըսածին նման—ութիւններուդ ամենամեծ մասը կը մոռնան աշակերտները, բայց կ'օգտուին արհեստային զարգացման յատուկ ծանօթութիւններէն, որոնց հետ իսկոյն գործ պիտի ունենան վարժարանին սեմէն դուրս։

Կ'ընդունիմ Երկրորդական և Բարձրագոյն կրթութեան բոլոր բարիքները, կը գնահատեմ հայեցողական և իմաստասիրական գիտութեանց բոլոր բովանդակ վայելքը և մտաւորական վսեմ հրճուանքը, զոր կ'ըմբռնէնք մարդ թեւածելով այդ անծայրածիր ոլորտներուն մէջ։ Բայց դուք ալ ինձի հետ ընդունեցէք թէ սովորական իմացականութիւններու ըմբռնումէն շատ վեր են անոնք. մտաւորական նուիրապետութեան կուսակրօնութիւնն է այն. որ կարայն ի տանել տարցի։ Դաշտիդ տարած չափովը սերմ կը ցանես, հոդէդ պարարութիւնն ալ, նիհարութիւնն ալ գիտնալով, ըստ այմմ կը ցանես ցորեն կամ հաճար։ Ամէն հողի վրայ այգի չի տնկուիր, ինչպէս նաեւ թուզ չի քաղուիր հոն, ուր տատասկներ կան ցցուած,

Տաղանդը չի ծածկուիր։ Եթէ իրօք բնականէն տղուն մէջ հակում մը կայ վերացական, կամ բարձրագոյն գիտական ծանօթութեանց մէջ մխուելու, ո և է ձեւով ան իր ուղղութիւնը կը գտնէ։ Տարրական կրթութեան մը բովէն անցնող քանի՛ քանի՛ տղայոց օրինակները կան, որոնք քերթող կ'ըլլան, հնարամիտ արհեստաւորներ, ճարտար գծագրիչ, եւայլն. բնական հակամիտութիւնը կ'արթննայ, և տղան կը հասնի իր նպատակին։ Միայն թէ ջուրը իր ակէն վեր հանելու չէ։ Ամէնէն մեծ վարպետը Բնութիւնն է։ Կը բաւէ որ միջակը, բայց օգտակարը չենք, օրը օրին կրթական արդիւնաւորութեան ծառայող գործիքները պատրաստենք. մնացեալը Բնութեան գործն է։ Անոր համար ըսինք թէ տաղանդը չի ծածկուիր։ Մինչեւ իսկ յետին աղքատին խրճիթին մէջ կէս կուշա կէս անօթի տղուն գանկը կրնայ հզօր ուղեղ մը պատպարել, և հողէ կանթեղին առկայծ նշոյլը կրնայ ճառագայթել։ Բանաքննչական աշխատուղղակի ցարաբերութիւն ունի Հայ գիւղացիին և քաղաքացիին նիւթական բարօրութեան հետ։ Նպատակներ բոլոր վարժարաններուն նախակրթութեան համար ալ այսօր նոյնը չէ՞ք խորհիր, և իրաւամբ։ Արդ, նոյն կարգի վարժարաններէն, ապագայ նիւթական բարօրութեան տեսակէտով, ինչ տարբերութիւն ունին միւս գաւառային և թաղային վարժարանները, անոնք ալ նոյն ծրագրով և նոյն ուղղութեամբ պէ՞տք չէ որ ընթանան։ Երբ կամք դրուի գործին մէջ, ինչո՞ւ նոյն արհեստային ծրագիրը չգործադրուի նաեւ մեր բոլոր վարժարաններուն մէջ։ Բու. ուանդած ուսումնուդ և—ուշիմ ու գործնական մարդոց ըսածին նման—ութիւններուդ ամենամեծ մասը կը մոռնան աշակերտները, բայց կ'օգտուին արհեստային զարգացման յատուկ ծանօթութիւններէն, որոնց հետ իսկոյն գործ պիտի ունենան վարժարանին սեմէն դուրս։

Կ'ընդունիմ Երկրորդական և Բարձրագոյն կրթութեան բոլոր բարիքները, կը գնահատեմ հայեցողական և իմաստասիրական գիտութեանց բոլոր բովանդակ վայելքը և մտաւորական վսեմ հրճուանքը, զոր կ'ըմբռնէնք մարդ թեւածելով այդ անծայրածիր ոլորտներուն մէջ։ Բայց դուք ալ ինձի հետ ընդունեցէք թէ սովորական իմացականութիւններու ըմբռնումէն շատ վեր են անոնք. մտաւորական նուիրապետութեան կուսակրօնութիւնն է այն. որ կարայն ի տանել տարցի։ Դաշտիդ տարած չափովը սերմ կը ցանես, հոդէդ պարարութիւնն ալ, նիհարութիւնն ալ գիտնալով, ըստ այմմ կը ցանես ցորեն կամ հաճար։ Ամէն հողի վրայ այգի չի տնկուիր, ինչպէս նաեւ թուզ չի քաղուիր հոն, ուր տատասկներ կան ցցուած,

Տաղանդը չի ծածկուիր։ Եթէ իրօք բնականէն տղուն մէջ հակում մը կայ վերացական, կամ բարձրագոյն գիտական ծանօթութեանց մէջ մխուելու, ո և է ձեւով ան իր ուղղութիւնը կը գտնէ։ Տարրական կրթութեան մը բովէն անցնող քանի՛ քանի՛ տղայոց օրինակները կան, որոնք քերթող կ'ըլլան, հնարամիտ արհեստաւորներ, ճարտար գծագրիչ, եւայլն. բնական հակամիտութիւնը կ'արթննայ, և տղան կը հասնի իր նպատակին։ Միայն թէ ջուրը իր ակէն վեր հանելու չէ։ Ամէնէն մեծ վարպետը Բնութիւնն է։ Կը բաւէ որ միջակը, բայց օգտակարը չենք, օրը օրին կրթական արդիւնաւորութեան ծառայող գործիքները պատրաստենք. մնացեալը Բնութեան գործն է։ Անոր համար ըսինք թէ տաղանդը չի ծածկուիր։ Մինչեւ իսկ յետին աղքատին խրճիթին մէջ կէս կուշա կէս անօթի տղուն գանկը կրնայ հզօր ուղեղ մը պատպարել, և հողէ կանթեղին առկայծ նշոյլը կրնայ ճառագայթել։ Բանաքննչական աշխատուղղակի

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՒՐԹՈՆԸ — 117

ՖԱՅԹՈՆ

Ոսկիներուի Ճամբուն

Վ Ր Ա Յ

ՎԷՊ

ՅԵՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԲ.

Նամակին առաջին մասը ծանր յուզում պատճառեց ներկաներուն, որոնք հեծկլտուքներով կ'ունկնդրէին երբեմնի սեղանաւորին սրտամորմոք տողերուն, ամէնէն աւելի Վարդանոյշ կ'արտասուէր հայրը այնչափ մօտ տեսնելէն ետք զայն ձեռքէն փախցնելուն համար, իսկ Ամէլի անել կացութեան մը ենթարկուած, կը հիանար Հրաչեայի ուշիմութեան վրայ ու կը զարմանար որ ի՞նչպէս մէկ օրուան մէջ կրցած էր ստիպել մատակարարը մինչեւ Նիւ Եորք երթալու։

Նուարդ շարունակելով նամակին ընթերցումը սկսաւ կարդալ հետեւեալը։

Բայց ներկայ վիճակս պարզելէ առաջ համառօտակի ըսեմ թէ ինչ պատահեցաւ ձեզմէ բաժնուելէս ետք ու ինչպէս անցուցի այն երկար տարիները։

Այն դժբախտ օրը ուր տունէն մեկնելով գրասենեակս եկայ, տեսայ որ բանտը բոլորովին հակառակած է ինձ և գործառնութիւններս մեծ վնասներ կ'սպառնան։ Շաբաթէ մը ի վեր արդէն բաւական զգալի վնասներ ըրած էի, բայց անոնք հիմնական բաներ չէին և ես մեծ անկումի մը առաջքն առնելու ճիգով նոր փորձի մը ձեռնարկած էի. այս փորձը գերեզմանը եղած էր հարստութեանս, զոր փճացուցած էր կատարելապէս, ենթարկելով զիս մեծաքանակ պարտքերու զոր վճարել անկարելի էր ինձ նման բացը մնացած մարդու մը համար։

Պօրսայի պարագները առեւտրական ուրիշ պարտքերու չեն նմանիր, կամ պէտք է անմիջապէս վճարել և կամ անսնկանալ։ Ինձ համար վերջին պարագան կարելի չէր, զոր քաջութիւն չունեցայ ընդունելու։

Ա՛խ, ի՞նչ մեծ տխմարութիւն էր գործածս, բայց խելք չէր մնացած գլուխս։ Մեծաքանակ հարստութիւն մը, պատուաւոր անուն մը շաբաթուան մը մէջ կորսնցնել և հինգ փարայի կարօտ մնալ դիւրին գործ չէր անուշա։ Մեծամտութիւնը, պատուոյ զգացումը, հասարակաց կարծիքը, ամօթը, մոռցընել տուին ինձ ամէն բան և գրպանս մնացած մէկ քանի ոսկիով առաջացայ դէպի ծովեզերք, հոն առաջին անգամ հանդիպած նաւակը նստայ և նետուեցայ մեկնելու վրայ գտնուող չոգենաւի մը մէջ։ Խելքը կորսնցուցած մէկն էի բացարձակապէս և բախտին յանձնած էի զիս, առանց գիտակցութիւնը ունենալու ըրածներուս։ Միտքիս վրայ տիրապետող միակ գաղափարը՝ մեկնիլ, ժամ առաջ հեռանալ էր պօրսայէն՝ երբ դեռ սնանկութիւնս չէր հայտնուած պաշտօնապէս ու գրասենեակս չէր կնքուած կարմիր կնքամոմով։ Ասիկայ գուցէ տկարամտութիւն նշանակէ ուրիշներուն և նոյն իսկ հիմակուան խելքովս ինձ համար ալ, բայց այն վայրկենին, հոգեկան դառն տպաւորութեան տակ

Ա՛խ, ի՞նչ մեծ տխմարութիւն էր գործածս, բայց խելք չէր մնացած գլուխս։ Մեծաքանակ հարստութիւն մը, պատուաւոր անուն մը շաբաթուան մը մէջ կորսնցնել և հինգ փարայի կարօտ մնալ դիւրին գործ չէր անուշա։ Մեծամտութիւնը, պատուոյ զգացումը, հասարակաց կարծիքը, ամօթը, մոռցընել տուին ինձ ամէն բան և գրպանս մնացած մէկ քանի ոսկիով առաջացայ դէպի ծովեզերք, հոն առաջին անգամ հանդիպած նաւակը նստայ և նետուեցայ մեկնելու վրայ գտնուող չոգենաւի մը մէջ։ Խելքը կորսնցուցած մէկն էի բացարձակապէս և բախտին յանձնած էի զիս, առանց գիտակցութիւնը ունենալու ըրածներուս։ Միտքիս վրայ տիրապետող միակ գաղափարը՝ մեկնիլ, ժամ առաջ հեռանալ էր պօրսայէն՝ երբ դեռ սնանկութիւնս չէր հայտնուած պաշտօնապէս ու գրասենեակս չէր կնքուած կարմիր կնքամոմով։ Ասիկայ գուցէ տկարամտութիւն նշանակէ ուրիշներուն և նոյն իսկ հիմակուան խելքովս ինձ համար ալ, բայց այն վայրկենին, հոգեկան դառն տպաւորութեան տակ

պատասխանատու չէի խորհածներուս ու գործածներուս, որոնց վրայ ոչ նուազ կ'ազդէր նաեւ թոյլ նկարագիրս ու ամէնէն աւելի ծայրայեղ պատուախնդրութիւնս։

Կէս ժամ ետք չոգենաւը սկսաւ մեկնիլ դէպի Վոսֆոր և երբ եւրոպական եզերքներու նաւամատոյցները քերելով կ'անցնէինք, հոն առաջին անգամ անդրադարձայ իրականութեան ու ամառնային եղանակներուն՝ Պէյօղլը Տէրէի, Եէնի գիւղի ու Սարբեարի մէջ մեր անցուցած ընտանեկան նախանձելի կեանքը յիշելով սկսայ արտասուել։ Հիմա թէ՝ աղքատ էի և թէ՝ ընտանեզուրկ, ո՞ւր կերթայի, ի՞նչպէս պիտի ապրէի, դուք ի՞նչպէս պիտի ապրէիք։ Ասոնց ամէնքը յիշելով աղի արցունք կը թափէի չոգենաւին տախտակամածին վրայ, ուր վերարկու մը իսկ չունէի գիշերուան ցուրտին դէմ զիս պատսպարելու և մինչեւ ոսկորներս անցած ցուրտէն տաքնալու համար գացած կծկատած էի կոթնային խոշոր ծխնելոյզին մօտ, ուր մէկ քանի աղքատ ճամբորդներ շարուած՝ կը դողդողային ու կը գանգատէին չքաւորութենէ։ Մինակ ես էի որ հակասութիւն մը կը կազմէի անոց մէջ իմ քաղքենիի մաքուր հագուստով, արդուզարդով ու ընդհանուր դիրքովս։

Խենթենալը բան մը չէր այն վայրկենին, ե՞ս, Գրիգոր Ադամեանն էի այս թշուառներուն ընկերացողը. ես այն մեծ սեղանաւո՞ն էի որ վաղուան ապուստիս վրայ պիտի մտածէի. մինչդեռ հազիւ շաբաթ մը առաջ մէկ պարզ սոորագրութեամբս հաղարաւոր ոսկիներ կրնայի առնել ո և է դրամատունէ։ Այս մտածումները, յուզումներն ու հակադրութիւնները ամէն կողմէ կը խուժէին գլխուս վրայ որ խորհելու, դատելու անկարող կացութեան մը ենթարկուած՝ ապուշի հանգամանք մը առած էր գրեթէ։

Ամէնէն աւելի դուն էիր սակայն մտածումիս առարկան, սիրելի ամուսինս, դուն որ մեծափարթամ տանտիրուհի մըն էիր մինչեւ այն օրը և չանթմահար պիտի ըլլայիր անչափ տխուր իրականութիւնը լսելով։ Վարդանոյշը չէի հոգար, անիկայ դեռ տղայ էր և քու թանկագին խնամքներուդ տակ էր զգար պէտքը դժբախտ հօրը, դուն էիր սրտիս միակ վէրքը, վշտաչարչա՛ր ամուսինս, զոր աչքի լոյսի պէս պահած էի մինչեւ այն օրը։ Օր մը իսկ առանձին չէի ձգած քեզ, ամբողջ աշխարհը քեզմով միայն գոյութիւն ունէր ինձ համար, և երբ երեսդ ծուռ տեսնայի աշխարհ կը մթնար գըլխուս։ Ա՛խ, նուիրական աւանդն էիր դուն սրտիս. վայրկեան մը իսկ չէի հանդուրժեր որ ուրիշի մը հետ տեսակցիս և հիմա այսպէս կը լքէի ամէնէն սիրած, պաշտած, երկրպագած իրերս ու առարկաներս և կ'երթայի չեմ գիտեր ո՞ւր։

Այս տխուր խոհերուս մէջ շոգենաւը հասած էր Նեզուցին ծայրը, ուր պաշտօնեաներ ճամբորդները հակակշռի ենթարկելով հարցուցին թէ ո՞ւր պիտի երթայի։ Այս հարցումին պատասխանել շատ դժուար էր ինձ և պահ մը տատամսեցայ։

(Շարունակելի)

թիւնները կը խաթարեն մտաւորին հետ մարմնաւոր առողջութիւնն ալ։ Մարմնով վատոյժ դպրոցական հունձք մը մէկ լումա իսկ չարժեր նիւթական կեանքի պայքարին մէջ։

***

Անգլիոյ վարչապետ Մր. Պալֆուր անցեալ ուրբաթ օր բացէ ի բաց մերժեց անգլիական Համալսարաններուն, այսինքն Բարձրագոյն Կրթութեան Պատուիրակութեան կողմէ եղած առաջարկութիւնը՝ նոյն Համալսարանները պետական նպաստը աւելցնելու համար։ Երեսփ. Ժողովին մասնախումբերուն յատուկ չքեղ սրահին մէջ հաւաքուած էին Բարլամէնթին երկու ժողովներէն բաղմաթիւ անդամներ, Համալսարաններու ներկայացուցիչներ, գիտնականներ, բրօֆէսօրներ, ճարտարուեստի և վաճառականութեան ջոջեր, որոնք եկած էին կառավարական նպաստին վրայ յաւելում մը խնդրել՝ համալսարանական բարձրագոյն գիտութեանց աւելի մեծ զարկ մը տրուելու նպատակաւ։ Վարչապետը յայտարարեց թէ կառավարութիւնը պիտի չընդունի այդ առաջարկը ոչ թէ միայն անոր համար որ ելմտացոյցին վիճակը չի՝ներեր, այլ նաեւ որովհետեւ կառավարութիւնը, եթէ ի վիճակի ըլլայ, աւելի նախակրթութեան կը յատկացնէ իր նպաստը։ Պետութիւնը տարին 13 միլիոն անգլ. ոսկի նպաստ կուտայ նախակրթութեան համար, և տակաւին քիչ կը գտնէ այդ գումարը։ Համալսարանները, ըսաւ, կրնան իրենք զիրենք հոգալ, Պետութեան պարտքն է նախակրթութիւնը զօրաւոր հիմերու վրայ դնեցնել, ընկերութեան ամէն խաւերուն մէջ առհասարակ ծաւալել կրթութիւնը՝ բարի քաղաքացիներ և անխոնջ աշխատաւորներ առաջ բերելու համար։ Սխալ է թէ, ըսաւ, Գերմանիա և Ամերիկա իրենց ներկայ առեւտրական և ճարտարարուեստական գերազանցութիւնը իրենց Համալսարաններուն միայն կը պարտին. բնական ուշիմութիւնը և նախնական դաստիարակութեան մէջ անոնց ընդունած սկզբունքները շատ կանխէն գործի մարդիկ կը պատրաստեն զանոնք։ Հարիւր յիսուն տարի առաջ երբ ներկայ Համալսարանները դեռ գոյութիւն չունէին Գերմանիոյ մէջ, Անգլիացիք իրենց պէտք եղած հանքագործը, ճարտարագէտը Բէլլէրի և Լայպնիցի երկրէն կը կանչէին։ Մնդերը Համալսարաններուն պետական նպաստ կապելուն վրայ չէ, կրկնեց Մր. Պալֆուր, այլ ոգի ի բուն աշխատելու է միջավայրին յատուկ առողջ կրթութիւն մը տալու։ «Չեմ գիտեր թէ ինչ կրնայ շահիլ Անգլիա, ըսաւ Վարչապետը, բարձրագոյն դաստիարակութեամբ մը օժտելով անագին բազմութիւններ՝ որոնք յետոյ անյարմար պիտի դառնան ձեռքական աշխատութեան, և իրենց յարմար գործն ալ պիտի չկրնան գտնել։» Մարդկային Ընկերութեան կարգին ոչ սարքին չհաւնող անխելքներ, ծոյլեր այդ գաստակարգէն կ'ելնեն սովորաբար, ինքնահաւան, փուճ արարածներ։ Եւ այս կերպով Մր. Պալֆուր ճամբեց Պատուիրակութիւնը։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՊԱՐԶ ԽՕՍՔԵՐ

ՀԱՌԵՐՆ ՈՒ ՀԱՌԱԽՕՍՆԵՐԸ

Դպրոցական երեւոյթի հանդէսները վերջանան և Ս. Պատրիարք Հայրը, իր խրախուսիչ նախագահութիւնով, հաճեցաւ շնորհել այս հանդէսներուն պէտքն ու օգտակարութիւնը։ Ն. Սրբազնութիւն ո՛չ միայն օրհնեց, քաջալերեց ուսանողութիւնը, այլ նաեւ քննադատեց ո՛ր որ թերութիւն մը, մանկավարժութեան հակառակ ընթացք մը տեսաւ։ Այս կերպով, դպրոցական վարչութիւններուն աչքը վախցաւ, և այսուհետեւ հանդէս մը սարքելէ առաջ, այդ վարչութիւնները պիտի ջանան թերութիւն մը չգործել։ Անհատական Ս. Պատրիարք Հօր անձնական քննադատութեան բարիքը։ Փափաքելի էր սակայն որ այս հանդէսներու մէջ խօսուած ճառերը իրապէս գրուած ըլլային աշակերտներուն կողմէ, ինչպէս կարծեցուել կ'ուզուի։ Դպրոցական հանդէսներու մէջ, որոնք տեսակ մը հրապարակային քննութիւններ են, ճառախօս աշակերտը պէտք է ներկայանայ իր ինքնագիր, ինքնատիպ գրուածքով, — ո՛րքան ալ թերի ըլլայ անիկա —, և ո՛չ թէ ուսուցչին կողմէ պատրաստուած յաճախ անհասկնալի, պոռոտ պարբերութիւններով, որոնք ծիծաղելի կը դառնան տղուն բերանին մէջ։ Ասիկա մէկ։ Երկրորդ՝ ուսանողներէն, վարժարանին տեսչէն ու հանդէսին նախագահէն զատ ո՛չ ոք ճառ խօսելու է։ Կարգ մը անձեր կան որոնք ինքզինքնին ցուցադրելու կամ լրագրաց մէջ իրենց անունը տեսնելու փափաքով, ճառ խօսելու մոլութեան մը բռնուած են։ Ասոնք իրենց գրպանին մէջ միշտ պատրաստ ունին չղոզորդի խօսքերու երկարապատում հաւաքածոյ մը, որ մանաւանդ այս տաք օդերուն մէջ մարսուելիք բան չէ։ Բայց որո՞ւ կ'ըսէք։ Այդ ճառասղները, նո՛յն իսկ հանդէսէն վերջը, նո՛յն իսկ ամէնուն մերժումէն ետքը, նորէն կը կարդան իրենց պատրաստած ճառը, լրագրաց նկարագրութիւններուն գո՛նէ վերջաբանին մէջ տեղ մը գրաւելու համար։

ՍԻՄԷՈՆ ՇԵՐՈՒՆԻ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Եւրոպական թերթերեն

Օրուան ամէնէն մեծ լուրն է Փըրանսայի արտաքին գործոց Նախարար Մ. Տէլքասէի ծանուցեալ ուղեւորութիւնը Բեթերսպուրկ։ Ընդհանրապէս օրեր յառաջ կանխաւ կը ծանուցուի նախարարի մը տեղափոխութիւնը, բայց Մ. Տէլքասէի համար այսպէս չեղաւ։ Ցանկարծ հեռագիր մը ծանոյց երկու բան, առաջին՝ նախարարին ուղեւորութիւնը և երկրորդ՝ այս ուղեւորութեան հետեւանքով սակարանական գործերուն դադարը։ Նախարարաց կարեւոր Խորհուրդի մը գումարումէն անմիջապէս վերջ Բարիզի թերթերը հրապարակ հանեցին այն ուղեւորութեան լուրը և խորհրդածութիւններու սկսան միեւնոյն ժամանակ։ Կ'ըսեն թէ նախարարին ուղեւորութեան շարժառիթն է Ռուս կառավարութեան հետ խորհրդակցիլ Չինու ընթացքին վրայ, որ սկսած է մտահոգութիւն պատճառել։ Ամէն պարագայի մէջ նոր փոխառութեան մը մասին բանակցելու համար չէ որ Բարիզէն կը մեկնի Մ. Տէլքասէ, որովհետեւ Ռուսիա իր երկրորդ կարեւոր Փոխառութիւնը պիտի կնքէ գերման հրապարակներուն հետ։ 36 միլիոն անգլ. ոսկի նոր փոխ առաւ Ֆրանսայէն, հիմա ալ 12 միլիոն Գերմանիայէն փոխ պիտի առնէ։ Հետեւաբար Մ. Տէլքասէ ուրիշ շարժառիթով կ'երթայ Բեթերսպուրկ։ Կ'ըսուի թէ անգլիական կառավարութեան գիտութեամբն է որ Մ. Տէլքասէ կ'ընէ այս ճամբորդութիւնը, և թէ Լոնտոնի ու Բարիզի Դաշնիները համախորհուրդ ծրագիրի մը վրայ կը բանակցին Մ. Արեւելեան կացութեան մասին։

Շանհայքուանի մէջ ճարոնական և ֆրանսացի զօրքերուն արիւնհեղ կռիւը կարեւորութենէ զուրկ դէպք մը չէ։ Ֆրանսա Թոնքինեան սահմանագլխին մօտ Բուանկսի չինական մեծ նահանգին չփոթութիւնները ուշի ուշով դիտելէ վերջ, երբ տեսաւ Չինացի կուսակալին անկարողութիւնը, սկսաւ նաւային պատրաստութիւններ տեսնել, ևայլն։

Կը տեսնուի թէ Մ. Տէլքասէ առատ նիւթեր ունի Բեթերսպուրկի իր ուղեւորութիւնը արդարացնող։

*** Բորթ Արթուրի ճարոնական նաւատորմին ո՛եր ըլլալուն գաղտնիքը մասամբ լուծուեցաւ Փուզանի ճամբով Բիւթէրի մէկ հեռագրէն, որ կը ծանուցանէ թէ Մաճիու Մարու ճարոնական փոխադրանաւը Թօկոյի ամբողջ նաւատորմը տեսեր է «Հիւսիսային Կղզիին տակ» — բայց դժբախտաբար յայտնուած չէ թէ ո՞ր Հիւսիսային Կղզի մը գտնուիլը կը պարտաւորէ նաեւ Հարաւային Կղզիի մը գոյութիւնը։ Ի՛նչ որ ալ ըլլայ, Բորթ Արթուրի հիւսիսային արեւելեան ամրութիւններուն վերջին ամրակոծութեան ժամանակ տեսնուեցաւ որ Թօկոյի նաւատորմիղը վեց ժամ միայն հեռի է Բորթ Արթուրի ջուրերէն, այսինքն գրեթէ 100 մղոն։ Եւ Բորթ Արթուր կեդրոն սեպելով կազմուած չառաւիղով ուղիղ կ'երթայ դէպ ի Թօրնթրն նաւահանգիստը, Հիւսիսային, Արեւելեան և Հարաւային կղզիներէն չրջապատուած, այսպէս բաւական ճշդութեամբ նշանակած կ'ըլլանք Թօկոյի գտնուած տեղը։ Միւս կղզիներէն Բորթ Արթուրի աւելի մօտ են Պուրնէ կղզեխումբը և Էլիրթ կղզեխումբը։

Նիուչուանկի գրաւման լուրը կանխաւ կը թուի։ Ռուսք դեռ հոն են, թէեւ Սիվուչ թնդանօթանաւը գետն ի վեր գացած է, ուր հաւանաբար ցեխի վրայ պիտի նստի մինչեւ որ պատերազմը վերջանայ։ Բայց եթէ ճարոնցիք դեռ Նիուչուանկի մէջ են, թաղիչաւէ հեռագիր մը կը հաստատէ նախորդ լուրը թէ Թորփիլլանաւածներու ուղեկցութեամբ ճարոնական փոխադրանաւեր ծովեզերքին կը մօտենան։ Այս պարագաներուն մէջ զարմանալի է որ Սիվուչ վեր գնաց փոխանակ վար իջնելու։ Իր միակ խոշոր թնդանօթով որ ահագին ռումբ կրնայ նետել, և ծանծաղուտի մէջ մնալով, ուր Թորփիլլանաւածները չէին կրնար հանիլ իրեն, կրնար գո՛նէ բաւական բան ընել թշնամին մեծ հասցնելու համար, և ապա փախչիլ երթալ։

Երկու գլխաւոր Բանակներուն ճակատէն նոր կարեւոր լուր մը չկայ։ Զօրավար Սախարով կը ղրկէ իր սովորական տեղեկագրութիւնը, ա՛նպիսի անուններով խճողուած օրոնք աշխարհացոյց քարտէսին վրայ չեն գտնուիր, և սա՛ ընդհանուր տպաւորութիւնը միայն կը հաստատէ թէ երկու Բանակները արդարեւ իրարու շատ մօտեցած են։ Ցառաջապահական զնուռթիւններու ժամանակը անցած է, և եթէ ռուսք ո և է փափաք ունին ո և է գնով առժամանակեայ յաղթութիւն մը տանելու թշնամիին վրայ, հիմա ճիշդ ժամանակն է կորովի հրամատարի մը համար՝ յամառ յարձակում մը մղելու իրրեւ պաշտպանութեան ամենալաւ միջոց մը։ Բայց Ռուսք այդ կողմերը և իրենց նահանջի գիծը անխախտ պահելու կ'ախատին։

Բայց վերջին լուրերը այս յաջողութիւնն ալ չեն տար Ռուսներուն։ Ռուրօքաթքինի նահանջի գիծը կտրուած է, կ'ըսէ Լոնտոնէն հեռագիր մը, որուն ստուգութեան մասին սակայն բուն պաշտօնական աղբիւրէն հաստատութիւն չկայ։ Ռուրօքաթքինի գիրքը խիստ խախուտ է, կը պնդեն Ճարոնցիք։ Առ առաւելն մէկ շաբաթէն Ռուրօքաթքինի կացութեան մասին նոր բաներ մը պիտի իմացուին։ Ռուս Վերին Հրամատարը իր բոլոր ջանքը պիտի ընէ Ռուրօքի և Օքուի ձեռքը չիյնալու համար։ Տեսնենք զէնքերուն բախտը ինչ պիտի յաջողցնէ Ռուրօքաթքինի։

Խոշոր սուտ մը անցեալ օր չբջնուրաւ Ամերիկայի մէջ։ Շիքագոյի Տէյլի Նիւզին Թղթակիցը, որ այս միջոցիս Անթունկ է, Զիֆուէ հեռագրեց թէ զրոյց կը տրջի թէ Ծովակալ Թօկօ մեռեր է։ Թղթակիցը կը յարէ թէ քօլերա կը ճարակի այն կողմերը և թէ ճարոնցիք զոհերուն դիակները կ'այրուն։

Ճարոնական գլխաւոր թերթերէն մին կը յայտարարէ թէ ճարոն բարի գալուստ պիտի մաղթէ Պալթիկի նաւատորմին, որովհետեւ իր գալուն ժամանակ Բորթ Արթուր ապահովաբար առնուած պիտի ըլլայ, և այդ նաւախումբը պիտի չունենայ ո և է խարիսխ բաց ի Վլատիվոսթոքէն, որ ան ալ մինչեւ այն ատեն առնուած պիտի ըլլայ։ Բայց նոյն օրաթերթը կը պնդէ թէ Պալթիկի ռուս նաւատորմին համբարդութիւնը անկարելի պիտի ըլլայ առանց Ֆրանսայի աջակցութեան։ Ճարոն Ֆրանսայի վրայ վստահութիւն ունենալով հանդերձ, կը վախնայ որ Ֆրանսա իր չեզոք տէրութեան և զինակցի հաւատարմութեան պարտաւորութենէն միջեւ առաջ չբերէ այնպիսի կհռոտութիւններ, որ չատ ցաւալի ընդարձակութիւն մը պիտի տայ պատերազմին։

Ճարոնի պատերազմական նախարարութիւնը զօրավար Օքուի բանակէն զրկուած յայտարարութիւն մը կը հրատարակէ, զանազան ամբաստանութիւններ պարունակող Ռուսներուն բռնած ընթացքին դէմ։ Տասնըմէկ դէպքեր կը միշտանուին, որոնցմէ երկուքը կը վերաբերին Սպիտակ դրօշին չարաչար գործածուելուն ռուսաց կողմէ։ Ռուսք կարմիր Խաչ պարզող ճարոնական հիւանդանոցի մը վրայ կրակ ըրեր են։ Ճարոնցիք պարտաւորուեցան իրենց հիւանդանոցին տեղը փոխել ամենամեծ վտանգի ենթարկուելով։ Երկու անգամ Ռուսք կրակ ըրին հիւանդանոցի գործաւորներուն վրայ։ Երեք անգամ զարկին և ծակեցին վիրաւորներ, և երկու անգամ սոսկալի կերպով անդամատեցին մեռեալները։ Վերջապէս մէկ դէպքն ալ կը վերաբերի արշաւի գողութեան և կիներու բռնաբարութեան։ Նախարարը կը յայտարարէ թէ Ճարոնցիք բնաւ չէին փափաքեր հրատարակել այս ամբաստանութիւնները, որովհետեւ զզացումները դառնացնելու կը ծառայեն, բայց պարտաւորուեցան որովհետեւ ճարոնական կարծեցեալ խրժդժութեանց վրայ ֆրանսիոռուս աղբիւրէ զրոյցներ հրապարակ նետուեցան ասկէց առաջ։

Թոքիոյի չինական դեսպանը հեռագրեց իր կառավարութեան թէ Ճարոնցիք Մանչուրիոյ վարչութեան համար ծրագիր մը ներկայացուցած են իրեն։ Գլխաւոր յօդուածը կ'ըսէ թէ Ճարոնցիք երկիրը պիտի կառավարեն չինացի զօրքերու օգնութեամբ։

Ասկէց առաջ զօրավար Սախարով հեռագրեց թէ Ճարոնցիք Սայմացէի մօտ կիրճ մը գրաւելու համար յարձակում ըրեր են, բայց Ռուսներէն ետ մղուեր են։ Ճարոնական մեկնութիւնը ասոր բոլորովին հակառակն է։ Ճարոնցիք կ'ըսեն թէ Յուլիս 14ին ռուս սակաւաթիւ զօրքեր Ճարոնական ջոկատի մը վրայ յարձակեցան Հղիմատանկի մօտ, Թալինկ կիրճին և ԼիէնՋէն-Բուանի միջեւ ճամբուն վրայ։ Ռուսք ետ մղուեցան տասը մեռեալ և վիրաւոր թողլով։

Պերլինէ հետեւեալը կը հեռագրեն.—

«Ռուս յածանաւի մը կողմէ Աէնի բացերը գերմանական Բրիճց Հայնրիխ Թղթատար չոգենաւին գրաւումը խիստ զայրոյթ առաջ բերած է Գերմանիոյ մէջ։ Այս ձեռնէրէց գործը հակառակ կը նկատուի Միջազգային Օրէնքին, և անարդարանալի։ Գերմանք կը պնդեն թէ Ռուսք իրաւունք ունէին կեցնելու գերմանական չոգենաւը, որ չէզոք տէրութեան մը դրօշը կը պարզէր, և կասկածի թէ պատերազմական արգիլուած վաճառք կը պարունակէր, բայց իրաւունք չունէին անոր թղթատարական պայուսակները վար դնելու։ Բնականաբար Գերմանք բաղդատութիւն մը կ'ընեն այս դէպքին և գերմանական Պունսksուաք թղթատարական չոգենաւին դէպքին հետ, որ Անգլիացիներէն վար դրուեցաւ 1899 Դեկտ.ին վերջերը, Պօէրական Պատերազմին ժամանակ։ Այն առթիւ, Բրուսիոյ թղթատարական նախարարը յայտարարեց թէ անհրաժեշտ է գերման թղթատարութեան գրաւումը, քանի որ պատերազմական արգիլուած վաճառք չի նըկատուիր անիկա։ Սակայն երկու դէպքերուն միջեւ տարբերութիւն մը կայ։ Բրիճց Հայնրիխ Ճարոնի համար թղթատար էր տանէր, այսինքն պատերազմիկ Տէրութեան մը համար, մինչ Պունսksուաք ուղղակի Տէլկօա ծովածոցը կ'երթար, որ Բորթ-Արթուրէն հոս էր, և հետեւաբար չէզոք հող։ Ուրիշ տարբերութիւն մըն ալ կայ, ա՛յն է թէ՝ մինչ Անգլիացիք ամբողջ չոգենաւը բռնելով վար դրին, Ռուսք նամակները և ծրարները միայն առին։ Պերլինի մէջ սակայն մտահոգութիւն կը տիրէ թէ այս դէպքը մի՛ գուցէ խանգարէ Գերմանիոյ և Ռուսիոյ միջեւ տիրող ներդաշնակ յարաբերութիւնները։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՊԱԼԹԻԿԻ ՆԱՒԱԽՈՒՄԲԸ

ԾՈՎԱԿԱԼ ԹՕԿՕՅԻ ՆԱՒՏՕՐՄԸ

ՔՈՒՐՕՔԱՔՔԻՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

(Վերջին թղթաբերով առնուած Եւրոպական թերթերեն։ Դէպքերը պատմուած իրենց կանոնաւորութեամբ եւ ծարունակաբար։)

Պերլինի թերթերը կը ծանուցանեն թէ Բեթերսպուրկի մէջ այլ եւս իրրեւ սաստիկ ընդունուած է սա՛ գաղափարը թէ պէտք է Ալեքսեվը եւս կանչել, որպէս զի կացութեան բացարձակ տէրը մնայ Ռուրօքաթքին։ Ալեքսեվ ո՛չ միայն անօգուտ է, կ'ըսեն, այլ նաեւ վտանգաւոր։

Պերլինի Լոքալանցայկերի թղթակիցը Մանչուրիոյ ամբողջ ռուս բանակին չբջնելը ըրեր է։ Կ'ըսէ թէ զօրքերուն բարոյական կորովը լաւ է և թէ Ռուրօքաթքին միտքը դրած է կատարի ընդդիմութիւն մը ընել թշնամիին Մուքդէնի վրայ յառաջխաղացման։ Ճարոնցիք Մուքդէն հասնելէ առաջ պարտաւոր են չորս ճակատամարտ չահիլ։

*** Զինական զրոյցի մը նայելով, Բայբինկի ճարոնական գրաւումէն վերջ, Ճարոնցիք սպաններ են բոլոր այն Զինացիները, որոնք Ռուսիոյ հնամակիր կարծուեր են ռուսերէն խօսիլ գիտնալուն համար։

*** Զօրավար Ռուրօքաթքին ինք անձամբ հարցաքններ է ճարոնցի լրտես մը։ Ասիկա իրեն համար բնիկ քօրեացի ըսեր է, և թէ քսան տարի ճարոնի մէջ ապրած ըլլալով, ա՛նկատի կը սիրէ այն գեղեցիկ երկիրը որ պատրաստ է իր կեանքը զոհել անոր համար։ Ցարեր է թէ ճարոնցիք որոշած են յաղթել կամ մեռնիլ, և խորհուրդ տուեր է Ռուսներուն կարելի եղածին չափ շուտ հաշտութիւն խնդրել։

*** Բեթերսպուրկի ֆրանսական դեսպանը Ռուսիոյ Կարմիր Խաչի ընկերութեան յանձներ է 118,000 ֆր.ի գումարը, որ ֆրանսական մամլոյն կողմէ Ֆրանսայի մէջ հաւաքուած է ի Նպաստ ռուսեւճարոնական պատերազմի զոհերուն։

*** Ճարոնի կայսերազուն իշխան Ֆուշիմի պատերազմի գործողութեանց թատրէն Թոքիօ դարձաւ։

*** Լոնտոնի մեծ օրաթերթերէն չատերը ճարոնական բանակին մօտ գտնուած իրենց պատերազմական թղթակիցները ետ կը կանչեն։ Ցառաջիկայ երկուշաբթի ճարոնէն չոգենաւ մը պիտի մեկնի, որուն մէջ կան մամլոյ 30 ներկայացուցիչներ, որոնք պատերազմին սկիզբը Մ. Արեւելք ղրկուած էին։ Ճարոնական զինուորական գաղտնապահութիւնը ա՛նքան խիստ է որ իրրեւ տեղեկաբեր իրենց դերը անկարելի եղած է գրեթէ։

*** Ռուս զօրավար Բէնէնքամբֆի վերջը այնքան ծանր չէ։ Գնդակը սրունքէն անցած է առանց կարեւոր գործարանի մը դպչելու։ բայց ժամանակ մը պատգարակով պիտի փոխադրուի։

*** Բեթերսպուրկի թերթ մը ազմուկ հանող զրոյց մը կը հրատարակէ, որուն համեմատ իբր թէ Անգլիացիք Գերմաններուն պիտի տան Վլատիվոսթոքը և ասոր փոխարէն Անգլիա պիտի գործադրէ երկար տարեկէ ի վեր իր գրգռուած մէկ երազը, ա՛յն է՝ ընդունիլ որ Եանկցէքեանկի հովիտը իր բացառիկ ազդեցութեան չրջանակին մէջ մտնէ։

*** Զիֆուէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ զօրավար Նոգուի ամբողջ բանակը հիմա Բորթ Արթուրի առջեւ է։ Հեռաւոր ամրութիւնները քանդուած են, բայց Ռուսք նոր ամրութիւններ կը չինեն։ Թօքիոյէն բոլորովին կը հերքեն ճարոնական 30,000 զօրաց կորուստը, յուլիս 10ին կամ 11ին, Բորթ Արթուրի ցամաքին վրայ։ Կը յայտարարեն թէ Ռուսերուն այդ ցուցուած թուականին հրացանի հարուած մը պարպուած չէ այն կողմերը։

*** Ֆրանսական չոգենաւ մը Բրընչիատ ճամբայ ելաւ Բորթ Արթուր տանելու ընդծովեայ մը և չորս պայարման խոշոր թնդանօթներ։

*** Ճարոնական բանակին կեդրոնէն յուլիս 16 թուով կը հեռագրեն թէ կացութիւնը փոխուած չէ Բուրօքիի բանակին մէջ։ Ճարոնցի զօրքեր միշտ կը բռնեն Մօթիէնլինկը, որուն արեւմտեան զառիթափէն մերթ ընդ մերթ կը տեսնուին ռուս պահակները։ Բուրօքաթքինի նպատակն է այլ եւս չբամնուիլ իր բանակին դլուխէն։ Երկու թշնամիները չարունակ չփման մէջ են։ Այսօր վաղը մեծ գործողութիւններու կը սպասուի։ (Տես հեռագիրները)։

*** Ճարոնէ մէջ օրուան խնդիրը սա՛ է թէ Անգլիա, իրրեւ Ճարոնի զինակիցը, պիտի թողո՞ւ որ Ֆրանսա իր գաղթային նաւահանգիստներէն հանքածուխ հայթայթէ ռուսական մարտանաւերուն։ Ցոյս կը յայտնեն թէ Մեծն Բրիտանիա գոնէ այս մտօք պաշտպանութիւն մը պիտի ընէ իր զինակցին, որ մինչեւ այն հեռաւոր ծովերը չի կրնար միջամտել իր ձայնը լսեցնելու համար Ֆրանսայի։

*** Ճարոնի Առաջին Բանակին կողմէ գերի բռնուած Ռուսներուն գոյքերուն մէջ արգիլուած Տրմ-Տրմ գնդակներ գտնուեր են։

*** Ռուս թերթերը Զինաստանի բռնած ընթացքին վրայ խօսելով, կը յայտարարեն թէ Անգլիոյ Թիպէթեան արշաւանքը պատճառ պիտի ըլլայ որ Զինացիք Ճարոնցիներուն միանան Ռուսիոյ դէմ, որովհետեւ կ'ըսեն, Զինացիք բոլոր Եւրոպացիները անխտիր իրենց թշնամի կը նկատեն։ Ասկէց զատ, կ'ըսեն թէ Զինաստան 200,000 մարդուած մարդ ունի որոնց սպաները մեծ մասամբ Ճարոնցի են, և ամենանոր զէնքերով զինուած են։ Ասոնք պատրաստ են, կ'ըսեն, Ռուսիոյ վրայ խոյանալու։ Ռուս թերթերը կը յայտարարեն թէ Ռուսիա պիտի սորվեցնէ Ճարոնի որ սխալ է իր այն կարծիքը թէ Ռուսիա ոսկեձոյլ հսկայ մըն է կաւէ ոտքերով։

*** Թօքիոյի ծովային Նախարարութեան հիւրերը տանող Մաճիու Մարու փոխադրանաւը Ֆուզան ժամանեց Յուլիս 14ին։ Ճարան տեսեր է Թօկոյի Նաւատորմը, որ հիանալի համայնապատկեր մը կը ներկայացնէր։ Ջրանցի մը մէջ խարիսխ նետած էր ընդարձակ տարածութեան մը վրայ, լերտես Թորփիլլանաւերը դուրսը, իսկ Զիհայա և Սէիեն թնդանօթանաւերը Հիւսիսային Կղզիին (Տես Կացութիւնը) նաւահանգիստն դուրս պահակութիւն կ'ընեն։ Կեդրոնը կեցած են հինգ յածանաւ, իսկ ձախակողմը իրենց փառաւոր երեւոյթը ցոյց կուտան հինգ զրահաւորները, որոնցմէ երկուքը ծովակալ Թօկոյի և ծովակալ Տէվայի ծովապետութեան մարտանաւերը։ Նաւատորմին երկու կողերուն վրայ կը գտնուին Նիշին, Գազուկա, Հաշիսաքէ, և Իցուկուշիմա յածանաւերը։ Բոլոր մարտանաւերը գորշ ներկուած էին, և վառօդի բիծեր կ'երեւէին անոնց վրայ։ Քիչ մը հեռուն գտնուած հիւանդարանաւերուն, փոխադրանաւերուն, ածխանաւերուն և Թորփիլլանաւերուն ծխնելոյզներէն մուխի թանձր ամպեր դուրս կ'ելնէին։

Թիվլէթ.—Բրիտանական արշաւախումբը մտաւ վերջապէս ամպածիր բարձրաբերձ լեռներու մարզի մը մէջ։ Զօրքերը կը քալեն անձրեւին տակ և կը բանակին թաց տեղեր։ Թիպէթցիք միտքերնին դրեր են ընդդիմանալ արշաւախումբին որ Լհասայի վրայ կը քալէ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ.—Ֆրանսայի Նախարարաց Խորհուրդին գումարումէն վերջ, Մ. Տէլքասէ տեսակ մը վերջնագիր տուաւ Բարիզի Պապական Նունտիպին, ծանուցանելով թէ եկեղեցիին և Պետութեան բաժանումը ի գործ պիտի դրուի, եթէ Վատիկան ետ չառնէ անմիջապէս իր վերջին նամակները, որոնցմով Հռոմ կը հրաւիրէր քանի մը եպիսկոպոսներ հրաժարեցնելու համար զանոնք։

ԲՐԻՍԿԷՐ.—Հանգուցեալին հարբուտութիւնը, որ Ամաթէրտամի պանքային մէջ պահ տրուած է, 400,000 անգլ. ոսկի է, կ'ըսուի։ Խոշոր կտակ մը ըրած է ի նպաստ Պէլճիներուն։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԶՈՐՕՔԱ ԵՒ ՉԻՆԱՍՏԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

"ՍԱԼԱՔԲԱՑ"ի ԳՐԱՒՈՒՄԸ

ԱՆԳԼԵՒՈՒՍ ՄԻՋԱԳԷՊ ՄԸ

ՃԱՐՈՆՑԻՔ ԼԻԱՕԵԱՆԿԻ ՄՕՏ

ԹՕԿՕՅԻ ՕՐ ԿՈՒԲԸ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱՆՁ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՁԻՆԱՍՏԱՆ

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ, Ցունիս 20. (Պաշտօնական).—Զօր. Բուրօքաթքին հետեւեալը կը հեռագրէ Զարին.—Ո և է փոփոխութիւն չկայ մեր զօրքերու հարաւային ճակտին վրայ։ Ամսոյս 18ին, ճարոնական ստուար ուժեր յառաջացան դէպ ի Սիհօեան (Սայմացիի և Լիաօեանկի միջեւ. ճամբուն վրայ, այդ երկու քաղաքներուն իրարանցիրէն 50 քիլոմէթր հեռու։) Երկու օր տեւող ճակատամարտ մը վերջ, մեր զօրքերը նահանջեցին դէպ ի Բաուցիա գիւղը (15 քիլոմէթր հեռու Անբին գիւղին արեւելեան կողմը, որ իբր 25 քիլոմէթր հեռու է Լիաօեանկէ՝ հարաւ-արեւելեան կողմը։)

ԲՕՌ ՍԱՑԻՏ.—Ռիթէր կը ծանուցանէ թէ անգլ. Մալաֆֆա չոգենաւը, որ Ռուսաց կողմէ բռնուած էր, այս առտու հոս հասաւ Ռուսիոյ պատերազմական դրօշին ներքեւ, իր մէջն ունենալով ռուսական նաւատորմէն նաւապետ մը և ռուսական 4 սպայ և 45 նաւազ։ Մալաֆֆա իրրեւ գրաւեալ հռչակուեցաւ։ Ծովեզերքին հետ ամէն հաղորդակցութիւն արգիլուեցաւ իրեն։ Շոգենաւին անգլիացի նաւապետը, որ բողոքած էր Ռուսերուն այս վարմունքին դէմ, ձերբակալման սպառնալիք ընդունեց։

ԼՈՆՏՈՆ.—Ռիթէր կ'ըսէ թէ Մալաֆֆա չոգենաւին դէմ Ռուսերուն բռնած ընթացքին Անգլիոյ մէջ պատճառած յուզումը, որ որքէն մեծ էր, ա՛լ աւելի սաստկացաւ վերջին լուրերուն պատճառաւ։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան պետերը յայտարարեցին թէ պարտաւոր են ոյժ տալու կառավարութեան ո և է գործողութեան, այս գործին նկատմամբ։ Հաստատուած է թէ Սմոլենսք և Ս. Բեթերսպուրգի Սուէզի ջրանցքն անցած են առեւտրական դրօշի տակ։

—Բեթերսպուրկէ Ռիթէրի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Բեթերսպուրկի անգլիական դեսպանը այսօր կէս օրէն ետքը Ռուսիոյ յանձնեց ծանուցագիր մը, որ ազդուպէս կը բողոքէ Մալաֆֆայի գրաւման դէմ և կը պահանջէ որ չոգենաւը անմիջապէս ազատ արձակուի, որովհետեւ անոր մէջ գտնուած ռազմամթերքները Բրիտանեան կառավարութեան կը վերաբերին և անգլիական նաւաբաժնին սահմանուած չինական ջուրերուն մէջ, և սնտուկները կը կրէին նեմի շատ տեսանելի դրշմը, որ ծանօթ է իրրեւ Անգլիական կառավարութեան պաշտօնական մարքան։ Բողոքագիրը ի վերջոյ Ռուսիոյ ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ հետեւանքներուն ծանրութեան վրայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Զիֆուէ կը հեռագրուի անգլիական լրագրաց թէ Զօր. Օքուի զօրաբանակը Թաչիչաօն գրաւելէ վերջ Հայչէնկի վրայ կը քալէ։

ԲԱՐԻԶ.—Մուքդէնէ կը հեռագրուի թէ Զօր. Ռէնէնքամֆ, որ սրունքէն վիրաւորուած էր, Լիաօեանկ տարուած է դարմանուելու համար։

—Տակաւին չէ հաստատուած չինական աղբիւրէ բխած այն զրոյցը թէ ճարոնցիք Բորթ Արթուրի դէմ յարձակման պահուն իբր թէ 14,000 հոգի կորսուած ըլլան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Վլատիվոսթոքի ռուսական նաւաբաժնին վրայ հսկելու պաշտօն ունեցող ճարոնական մարտանաւերէն երեք Թորփիլլանաւած Վլատիվոսթոքի հարաւային կողմը Բօպէդի ծոցը թափող Քայչօ գետին բերանը կը գտնուին։

— Վլատիվոսթոքի նաւաբաժնէն Ռօսիա, Ռուրիք և Կրօնպոյ յածանաւերը իմանալով որ ճարոնական մեծ չոգենաւ մը, որ ռազմամթերք բեռցած է, Խաղաղական Ովկիանոսէն ճարոն կ'երթայ, Ցուկարուի նեղուցէն անցնելով Խաղաղական Ովկիանոս մտած և նոյն չոգենաւին ետեւէն ինկած են։ Այս հալածման հետեւանքը դեռ յայտնի չէ։

—կը հերքուի այն լուրը թէ Վլադիվոսթոքի ռուսական նաւաշինարանը ու ծովակալ Քամիմուրայի նաւաշինարանը ընդհարում մը ունեցած են։

—Նիուչուանկէ կը հեռագրուի թէ Ա. և Բ. զօրաբանակները չարժում մը կը փորձեն Մուքտէնը պաշարելու համար։

ԲԱՐԻԶ.— Բուանկօի Նահանգին մէջ ըմբոստութեան չարժումը ընդարձակուած ըլլալով, Չին կուսակալը հանդարտութիւնը վերահաստատելու անկարող եղած է։ Զրոյց կայ թէ Ֆրանսայի ծովային նախարարութիւնը, ամէն պատահականութեանց դէմ պատրաստ գտնուելու համար, ծովային զօրաց բաղմաթիւ վաշտեր ի զէն կոչած է։

ԲԵԹԵՐՊՈՒՐԳ.—Այսօր գումարուած նախարարաց Խորհուրդը զրաւեցաւ այն խնդրով թէ Ռուսիա ինչ ընթացք պէտք է բռնէ, եթէ Ֆրանսա պարտաւորուի գրաւել Չինաստանի Բուանկի նահանգը։

ԹՈՒՐԻՈ.— Վլատիվոսթոքի նաւաշինին կողմէ բռնուած ճարտնական չոգենաւը ազատ թողուեցաւ։ Ճարտնական թորփիլանաւերու տորմիլի մը ռուսական նաւաշինը կը հալածէ ապրելիքի ուղղութեամբ։

ԲԱՐԻԶ.—Լոնտոնէ քաշուած հեռագրերը ո և է ճիշդ իրողութիւն չեն ծանուցաներ զինուորական գործողութեանց նկատմամբ։ Չիֆուէ քաշուած հեռագիր մը կը հաստատէ այն լուրը թէ Ճարտնցիք կարեւոր դիրք մը գրաւած են Բորթ Արթուրի մօտ։

—Քուանկ-Սիէ առնուած լուրերը կ'ըսեն թէ չինական կառավարութիւնը ազդու միջոցներ ձեռք առաւ ըմբոստութիւնները զսպելու համար, բայց նոր ծաւալումէ կը վախցուի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Հրապարակը առ հասարակ տխուր է։ Հանքային թուղթերը ծախող կայ, բայց գնող չկայ։ Սակարանին փակուած պահուն թեթեւ բարձրացում մը յառաջ եկաւ։

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ ելմտական ծրագիրներու վիճաբանութիւն կատարուելով նիստը 24 ժամ տեւեց, վասն զի ածուխի տուրքին դէմ բուռն ընդդիմութիւն մը եղաւ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԿԱՑՍ. ԾՆՈՐՀ ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. ԱԹՈՌԻՆ

(Սիսի մեր թղթակցէն)

Մանզումէի ընթերցողներուն ծանօթ է Սիսի վանքին Թրլան ագարակին խնդիրը։ Այս դէպքերը գրեթէ 60—70 տարիներէ ի վեր, վանքին սեփականութիւնը եղած է, ուր անընդհատ մշակութիւն կ'ըլլար քիչ թէ շատ յաջողութեամբ։ Սակայն վերջերս հանգուցեալ Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոսը հողային դատի մը բռնուելուն առթիւ, ագարակին սեփականութիւնը իր տնուան փոխանցած էր, որով իր մահուամբ իբրեւ մահիկալ նկատուեցաւ տեղային կառավարութեան կողմէ, որ անցեալ տարի ի վաճառ հանեց վերջնականապէս։ Այս որոշումը շատ յուսահատեցուցիչ պարագայ մըն էր թէ՛ վանականութեան և թէ վանքին յառաջդիմութեան համար, որմէն ագարակէն զատ հաստատ եկամուտի ուրիշ աղբիւր մը չունէր։ Այսպէս, երբ Տ. Տ. Սահակ Բ. Սրբազան Կաթողիկոս Սիս հասաւ, ամէնէն առաջ խնդրեց որ ագարակին սեփականութեան խնդիրը անաչառօրէն քննուի կեդր. կառավարութեան կողմէ ու մեծասանը չզլրկուի իր վաղեմի իրաւունքէն, ինչ որ բոլորովին պիտի վհատեցներ մասնաւորապէս զինքը, նոյն իսկ կաթողիկոսութեան սկիզբները։ Տակաւին չենք մոռցած այն քաղցր և ուրախ տպաւորութիւնը, զոր բերաւ Կայսերական բարեհաճ Իրատէն, որով կը հրամայէր առժամանակեայ կերպով յետս ձգել ագարակին վաճառումը մինչեւ որ հարկ եղած քննութիւնը կատարուի։ Նոյն իսկ Ս. Կաթողիկոսին օծման օրն էր որ, այդ Բարձր Իրատէն կարդացուեցաւ եկեղեցւոյ բեմէն, ի լուր 12,000է աւելի ուխտաւորներու, որոնք որոնդոստ ծափերով երիցս «Կեցցէ՛ Վեհափառ Սուլթանը» յաւերժական մաղթանքը կրկնեցին, և Օծման ու Սրբալոյս Միւռոնի հանդէսները այս բերկրաւոր լուրով ատենաց մը աւելի փառաւորուեցան յաչս ժողովրդեան։

Այն օրէն ի վեր թէ՛ վանականութիւնը և թէ Սիսի բոլոր Հայ հասարակութիւնը հաստատ յուսով կը սպասէր ագարակին վերջնականապէս վանքին շնորհուելու բարձր հրամանին։ Այս բարձր Իրատէն այս օրերս հասնելով չափէ դուրս խնդութեամբ ու երախտագիտութեամբ լեցուց ամէնուն սրտերը։ Սրբազան Կաթողիկոսը որ ներկայիս Մարաշ կը գտնուի, յունիս 22 թիւ հեռագրով մը աւետած էր թէ Թլանի ագարակը վերադարձուած էր Կիլիկիոյ վանքին, կայս. Իրատէի մը համաձայն։ Ն. Ս. Օծութիւն յանձնարարած էր յառաջիկայ կիրակի պաշտօնական աղօթք ընել մայրավանուց տաճարին մէջ, վասն արեւշատութեան մեր հայրագորով Վեհապետին։

Ուստի շաբաթ օրուընէ մասնաւոր հրաւէրով վանք կանչուեցան քաղաքիս բոլոր եկեղեցականները, երեւելիները և պաշտօնական մարմինները, Ժրոնք առանց բացառութեան ներկայ գտնուելով ջերմեռանդօրէն մասնակցեցան հանդէսին։ Մայր եկեղեցին սովորականէն շատ չքեղ և փառաւոր կերպով պարդարուած, Ս. Սեղանը և Տաճարը բիւրաւոր մոմերու լուսաւորութեամբ շողարձակ կը փայլէր. վանքին վաղեմի և ծերունեազարդ միաբաններէն Տ. Յակոբ Ծ. Վ. Կէսնիլեան ատեան ելլելով տաճկերէն սրտաշարժ բանախօսութեամբ մը Կայսերական այս բարձր շնորհին մեծ արժէքը շեշտեց և յանձնարարից որ մեծ ու պզտիկ ամէնքս ալ երախտապարտ զգացումներ տածենք հանդէպ Օմմ. Փառապանծ Դահուն և մանաւանդ մեր հպատակասէր Սուլթան Ապտիւլ-Համիտ Բ. Կայսեր, Որու կեանքը ամէնէն թանկագին երաշխաւորութիւնն է մեր անդորրութեան, հանգստութեան և իրաւանց պահպանութեան։ Ունկնդիր խուռն բազմութիւնը յայտնապէս յուզուած էր և այս գեղեցիկ պարգեւին քաղցր տպաւորութիւնը անջինջ պիտի պահէ մինչեւ վերջը։

Պարագայ մը որ Հայ ժողովուրդին հաւատարմական և երախտագիտական զգացումները աւելի կը զօրացնէ դէպի մեր հայրագորով Սուլթանն ու Անոր փառապանծ Դահը, այն է որ, մինչ այլուր Հայ եկեղեցեաց և վանօրէից հաստատները նուազեցնելու պետական ճիգեր կ'ըլլան, հոս, Օսմանեան Տէրութեան լայնածաւալ սահմաններուն մէջ, ամէնուրեք Հայ հոգեւորականութիւնը զօրացնելու, կրօնական ու կրթական հաստատութիւնները ճոխացնելու դիւրութիւնք կ'ընծայուին և նոյն իսկ կայսերական մեծագին շնորհներ կը շռայլուին այդ առթիւ, ուստի Հայ ժողովուրդը իրաւամբ կը պարծի Օսմ. Դահուն պանծալի հպատակութեամբը, որուն փարած է սրտավառ հոգւով։

Եւ մենք, համայն Կիլիկեցիք, Ս. Աթոռին շնորհուած այս Կայսերական բարձր Իրատէին հանդէպ մեր խորին երախտագիտութեան արտայայտութիւնները մատուցանելով յոտս Կայս. Դահոյից, սրտաբուխ և անկեղծ մաղթանքներով կը խնդրենք Աստուծմէ որ ժամանակի հոլովմանց մէջ Օսմ. մեծազօր Տէրութեան Դահը յաւէտ անսասան պահպանուի և յաւերժ կեցցէ Օգոստափառ Դահակալը Վեհ. Սուլթան Ապտիւլ-Համիտ Բ. Կայսրը, մեր յոյժ սիրելի Վեհապետը։

ՍՈՂՈՄՈՆ ԴՈՒՌՈՒՄՃԵԱՆ

Սիս, 29 Ցունիս, 1904

ԳԷՈՐԳ ԷՖ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ երէկ առտու Ս. Պատրիարք Հօր ընակարանը երթալով տեսակցեցաւ Ն. Սրբազնութեան հետ, Երուսաղէմի վանքին հաշուական խնդիրներուն մասին։

ԻԶՄԻՐԻ Գաւառ, Ժողովին հաստատութեան Պատրիարքական կոնդակը, Պարիսիարքարանէ ղրկուեցաւ Իզմիր։

ՍԳԵՐԻ (Կարին) փոխ. առաջնորդ Տ. Կորիւն վրդ. Ցունիս 20ին Սպեր ժամանելով, այցելած է Ս. Յովհաննու վանքը և յետ քննութեան ու տեղւոյն ժողովներու հետ խորհրդակցութեամբ որոշած է 35 տղաքներու համար կեդրոնական վարժարան մը բանալ և այս մասը խնդրած է որ Պատրիարքարանը վարժարանին ի նպաստ գումար մը ղրկէ։

ԿԵՍԱՐԻԱՅԷՆ Տ. Ստեփաննոս եպս. Սանտալճեան, վերջնականապէս հրաժարած է տեղւոյն Ս. Դանիէլի վանքին վանահայրութենէն, խնդրելով որ իր հրաժարականը ընդունուի և հաւիւները կարգադրուի։

ՏՐԱԳԻԶՈՆԻ առաջ. փոխանորդ Տ. Արիստակէս վրդ. կը հեռագրէ Պատրիարքարան թէ Տրապիզոն հասած է, Բաբերդի մէջ առաջ. տեղապահ կարգելով Տ. Միքայէլ քհ. Մարարիոսեանը։

Տ. ՅԱԿՈԲՈՍ ՔՀ. ՏԷԼԷՃԷԿԵԱՆ հրաման խնդրած էր Ս. Պատրիարք Հօրմէն Նիկոմիդիա երթալու։ Ն. Սրբազնութիւն արտօնեց։

ԿՏՈՒՌ անապատի վանահայր Տ. Ստեփան վրդ. Աղազատեան իր ծերութեան պատճառաւ ստիպուած է հրաժարական տալ և խնդրած է որ ընդունուի հրաժարականը։

Տ. ԱՂԱՆ Ծ. ՎՐԴ. ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ Էնկիւրի հասած է և իր պաշտօնական դրերը մատուցանելով, առաջ. տեղապահի պաշտօնին կոչուած է։

Տ. ԵՂԻՇԷ ԵՊՍ. ԴՈՒՐԵԱՆ, որ մայրաքաղաքս եկած էր, երէկ Պատրիարքարան երթալով, տեսակցեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր հետ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՑԷՆ Տ. Գէորգ քհ. Հիւրմիզեան, նամակով մը պաշտօն խնդրած է Ս. Պատրիարք Հօրմէն։

ՔԱՂ. ԺՈՂՈՎՈՑ անդամ Միհրան էֆ. Սէթեան, երէկ Պատրիարքարան երթալով, տեսակցեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր հետ։

ՄԱԳՐԻԳԻՒՂԻ Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն Թագւոր էֆ. Արեւեան, Ս. Յակոբայ Որբանոցին Արհեստարանին մէջ ութը հատ նստարաններ շինել տալով նուիրած է տեղւոյն Ս. Աստուածածին եկեղեցիին։ Շնորհաւորելի է Արեւեան էֆ.ի այս նուիրատուութիւնը։

ՐՈՒՄԷԼԻ ՀԻՍԱՐԻ Ս. Սանդուխտ եկեղեցւոյն ծօնախմբութեան առթիւ Տ. Մուշեղ Ծ. Վ. Սերոբեան հրաւիրեալ է պատարագել այս կիրակի օր։ Պատարագը պիտի սկսի ժամը 2.30ին։

ՏՕՔԹ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ էֆ. կը խնդրէ մէջմէ ծանուցանել թէ ինք Թոռոսթօ չպիտի երթայ և թէ իր մեկնելուն լուրը թիւրիմացութեան մը արդիւնք է։

ՍՏԵՓԱՆ ԷՖ. ՄԱԿԱՐԵԱՆ, Պարտիզակէն Պոլիս եկած էր, երէկ Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ Տօքթ. Զարդարեան էֆ.ի յանձնարարութեամբ գործողութեան ենթարկուեցաւ և հիմա քաջառողջ վիճակի մէջ է։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր վերջին (չորեքշաբթի) նիստին մէջ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

1. — Ասկէ առաջ Խորհուրդը Սկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ առաջարկութեան վրայ յատուկ քննութեամբ ճշդելով և պատրաստելով եկեղեցիին կարգ մը ընդելի պարագաներու և անգանձելի պահանջներու մէկ ցուցակը՝ ենթարկած էր զայն Բաղ. Ժողովոյ անօրինութեանը։ Բաղաքական Ժողովը ընդունելի դատելով և հաստատելով ներկայանալի առաջարկութիւնը և այս անգամ կարեւոր հրահանգը տուած ըլլալով Խորհրդոյ, Խորհուրդը որոշեց արձանել յիշեալ Թաղ. Խորհուրդը, կատարելու պէտք եղած ուսմարական գործողութիւնը՝ պատրաստուած ցուցակին համաձայն և ըստ այնմ կազմել իր մատակարարական հաշիւները։

2. Տիվրիկի Պոլսոյ կալուածոց Հոգաբարձութեան առաջարկութեան վրայ Խորհուրդը յետ քննութեան որոշեց արտանել, նոյն կալուածները, Բերա, Ալնալը Զէյմէ Թաղի երկու տուներու անհրաժեշտ եղող նորոգութեանց կատարումը։

3. — Խորհրդոյ քարտուղար Լեւոն էֆ. Բիւրքճեան, Ալէմ Տաղիի եկեղեցւոյ և շրջափակի որմերու նորոգութեան կարօտ մասերը ինչպէս նաեւ եկեղեցւոյ մնուկի ելեւմտից վիճակը քննած, և արդիւնքը տեղեկագրով մը մատուցած էր։ Խորհուրդը նկատողութեան առնելով նոյն տեղեկագիրը ըստ եզրակացութեանն հաստատեց նորոգութիւններու անմիջական պէտքը և հարկ եղածը տնօրինեց նորոգութիւնները կատարելու համար։

4. — Գուրու Զէյմէի Թաղ. Խորհրդոյ մէկ գրոյն վրայ նկատողութեան առաւ, եկեղեցւոյ գանձանակի Մասնախումբի պաշտօնին համար ծրագրուած կանոնագիրը և պէտք եղածը տնօրինելով որոշեց ըստ այնմ տալ կարեւոր հրահանգը Թաղ. Խորհուրդին։

5.—Կէտիկ Փաշայի Թաղ. Խորհրդոյ առաջարկութեան վրայ՝ Խորհուրդը յետ քննութեան հաստատեց պէտքը, եկեղեցիին Սկիւտար Իճատիյէի մէջ ունեցած մէկ թափուր դեռնին վաճառման, արժէքը հաստատեցաւ կալուածի մը յատկացուելու պայմանաւ, և որոշեց խնդրել Ս. Պատրիարք հօրմէն տալ պէտք եղած արտօնութիւնը։

6.—Վանայ Վարագայ Վանուց հոգաբարձութեան մէկ յայտագրին վրայ, Խորհուրդը շահաւոր նկատեց նոյն վանքին սեփական մէկ անմշակ այգիին վաճառումը՝ արդիւնքը քաղաքին մէջ հաստատեր միւլք կալուածի մը գնման յատկացուելու և վանքին անօնով վագֆի վերածուելու պայմանաւ և որոշեց ըստ այմ յայտագրել Ս. Պատրիարք հոր պէտք եղած արտօնութիւնը ստանալու համար։

7.—Պալաթու Թաղ. Խորհրդը իրեն եղած յանձնարարութեան համաձայն բացատրութիւն տուած էր Թաղին ազգ. վարժարանին պարտէզի փլած որմերու մինչեւ հիմայ վերաշինուած չըլլալու մասին։ Խորհուրդը տրուած բացատրութիւնները բաւական չհամարելով, որոշեց վերատին հրաւիրել նոյն Թաղ. Խորհուրդը լիակատար կերպով պարզելու խնդիրը։

8.—Իւսկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցւոյ ջուրի վագֆէն և Սէլամիյէի աղբիւրի խնդիրը, ըստ յանձնարարութեան Ս. Պատրիարք հօր վերջին նկատողութեան առնելով, պարզեց իր տեսութիւնները և որոշեց ներկայել Ն. Սրբազնութեան։

ՀԱՑ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԷՆ.— Կրօնից փոխ-տեսուչ Պէհա պէյ առջի օր Սաբրիարքարան երթալով, տեսակցեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր հետ։

*** Պատրիարքական ընտրութեան խնդրով զբաղելու համար Եպիսկոպոսական Ժողովը առջի օր դարձեալ գումարուեցաւ։ Վաղն ալ գումարում մը պիտի կատարուի։

*** Տ. Սապաղեան և Մուրատեան եպիսկոպոսները Տ. Օրմանեան Ս. Պատրիարք Հօր այցելած ըլլալով Տ. Տիրայր Ծ. Վրդ. փոխադարձ այցելութեան գնաց։ Յետոյ յանուն Ս. Պատրիարք Հօր բարիգալստեան այցելութիւններ տուաւ նաեւ միւս առաջնորդներուն։

*** Առտուան թերթի մը մէջ գրուած էր թէ Մեծ Կղզիի մեծաւոր Հ. Ամէմեան Սինօդին քարտուղար անուանուած է։ Այս անանուանումը նոր չէ, ասկից ամիս մը առաջ առաջարկուած էր իրեն այդ պաշտօնը, բայց ինք մերժած էր։ Բայց յետոյ եպիսկոպոսներուն յորդորին վրայ, ստանձնեց Սինօդին Ա. քարտուղարութիւնը Հ. Ալէքսանեանի հետ միասին։

*** Թեմական ներկայացուցիչներու 60 հոգիէ բաղկացած Խառն Ժողովը գալ շաբթու կը գումարուի, երբ վերադառնայ ընտրելիներուն ցանկը։

Տես Խաչիկ Խաչատուրեանի պարի ծանուցումը Զորրորդ էջը։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

21 Ցուլիս 1904

Ֆրանս. 3% Français)	98 10
Թէմի (Tab. Turcs)	380 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	86 30
Երկաթուղի (Lots Turcs)	123 —
Պանք Օթթ. (Banque Ott.)	568 —
Թրանսվալ (Transvaal)	97 —

ՐԷՍՄԻ

ՆԸՇԱՆ

Ալթընճը տարիէի Պէյէֆիյէ հէյլէթը Ցըհիյէ ազասընան տօքթօր Եաղուպ էֆէնտիյէ իւչիւնճի բիւթպէէն Մէճիտի նիշանը զիհանը իհսան պուրուլմուշ տը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐՔԻ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔԸ.—Մօճիդէօն կը լսէ թէ, Հանր. Պարտքի Վարչութեան իրաւարար ճիւղը հ'ուսումնասիրէ դրոշմաւորքի նոր կանոնագրին քանի մը մասերը, զանոնք լուսաբանելու համար։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ ՀՍԿՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Սէլանիկ-Պոլիս միացման երկաթուղիին ճամբուն վրայ, իրարմէ 1500ական մէթր տարբերութեամբ քարէ հիւղակներ պիտի շինուին, կայս. Իրատէի մը համաձայն, ձմրան եղանակէն առաջ, Այս տնակները, ձմեռը, պիտի ծառայեն երկաթուղիի գիծին վրայ հսկող զօրքերուն։

ՀԵԾԵԼԱՆԻՒՐ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ.—Երկրորդ և Երրորդ զօրաբանակներուն շրջանակին մէջ, սահմանագլուխի կայանները իրարմէ շատ հեռու ըլլալով, հաղորդակցութիւնները ուզուած արագութեամբ տեղի չեն ունենար։ Այս առթիւ, կայս. Իրատէ մը հրամայեց սահմանագլուխին ամենէն մօտ զօրաբաժիններէն զատել 9 զինուոր և տեղակալ, որոնք հեծելանիւով հաղորդակցութիւնները պիտի կատարեն, ինչպէս կ'ըլլայ Գերման բանակին մէջ։ Պէտք եղած հեծելանիւները պիտի գնուին Գերմանիայէ, հասը 8½ ոսկիի։

ՀԱՑՏԱՐ-ՓԱՇԱՅԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ.—Գրած էինք թէ մասնաւոր Ցանձնաժողով մը առջի օր վերջնական ընդունելութիւնը կատարեց Հայտար-Փաշայի քարափին և նաւահանգիստին։ Ցանձնաժողովը քննելէ ետք քարափը այցելեց մաքսատան չէնքը, ոստիկանութեան կայանը, արմտիքներու մթերանոցը, ելեւմտական կայանը, շոգենաւերու նաւամատոյցը և ուրիշ չէնքեր։ Ամէնքն ալ յարմար գտնուեցան պայմանագրին։ Ընդունելութեան ձեւակերպութիւններէն ետք, Անատոլուի երկաթուղիին փոխ-տնօրէն Մ. Հիւկէնէ սեղան մը տուաւ Ցանձնաժողովին։ Ցանձնաժողովը իր տեղեկագիրը մատոյց Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան։

—Անատոլուի երկաթուղիի ընկերութիւնը որոշած է Հայտար-Փաշայի մէջ մեծ կայարան մը շինել, քանի որ ան գլուխը պիտի ըլլայ Պաղտատի երկաթուղիին։ Այս նոր կայարանը պիտի շինուի ադի կայարանին և շրջակայ չէնքերուն տեղ, որոնք պիտի փլցուին և պիտի հանի մինչեւ ծովեզերք։ Այս առթիւ Հայտար-Փաշայի քարափը մինչեւ Գատգիւղ պիտի երկարուի, 90,000 ոսկիի ծախքով մը։ Նախնական աշխատութիւնները սկսած են արդէն։ Նոր կայարանին յատակագիծերը պատրաստուած են Մ. Վալօրիի կողմէ։

ԻՆՉՊԷՍ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՆԵՐՈՎ ծանուցինք, Հալէպի Նահանգին կուսակալի նախկին օգնական Վեհմ. Սիրուրի պէյ վերակոչուեցաւ նոյն պաշտօնին։ Ն. Վեհմութիւն հոգիի ազնուութեան հետ ունի նաեւ մշակուած միտք մը և վարչական բարձր կարողութիւններ, որոնցմով միշտ օգտակար կը հանդիսացնէ իր պաշտօնավարութիւնը և կարեւոր տեղ մը կը գրաւէ պետական պաշտօնատարներուն մէջ։ Վեհմ. Սիրուրի պէյ ցարդ վարած պաշտօններուն մէջ հաւատարմութեամբ ծառայած է Ն. Կայս. Վեհափառութեան, իր ամէն գործառնութեանց մէջ միշտ նպատակակէտ ունենալով երկրին զարգացումը և Կայս. աչխարհաչէն կամքը։ Ջերմապէս կը խնդակցինք Ն. Վեհմութեան, այս բարձր պաշտօնին կոչուելուն առթիւ և շնորհիւ Վեհ. Կայսեր, աւելի առաջացում կը մաղթենք։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Գոնեա Երէյլի գիծին վրայ կաղմակերպուած կայարանները Կայս. Իրատէի մը համաձայն պիտի կոչուին Քաշըմ խան, Զիւմիէ, Երիք էօրէն, Մանտէսան, Ալաճա, Իրանճի Տէրպէնտ, Քարաման, Երէյլի և Գուլկոլուլու։

ՐՈՒՄԷԼԻՒ ՆԱՀԱՆԴԻՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ տարի մը ամէն տեսակ տուրքէ զերծ մնան այն Ռումելիցիները, որոնց տուները քանդուած են կամ փախած ըլլալով իրենց տեղերը կը դառնան։

—Պաշտօնական վիճակագրութեան մը համաձայն Ապրիլէն մինչեւ Ցունիս, վերադարձող պուլկարներուն թիւն է 10,886 հոգի։

ՕՍՄ. ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ.— Թորփիլանաձներու նորոգութեան մանրամասն յատակագիծերը ծովային նախարարութեան յանձնուեցան, կայս. Պալատ մատուցուելու համար։

—Ծովային նախարարութիւնը որոշեց 3 եզերապահ թնդանօթակիրներ յանձնարարել 42,000 անգլ. ոսկիով։

—Ամերիկեան նաւարան մը առաջարկեց ընդծովեայ մարտանաւեր և թորփիլանաւեր շինել։

ՑՈՒՆԱՑ Պարիսարքարանը հրատարակեց Պարիսարքական շրջաբերական մը օրթոդոքս ինքնագլուխ եկեղեցիներուն յարաբերութեանց, Արեւմտեան եկեղեցիներուն միջեւ մերձեցումի մը կարելիութեան, տամարներու և այլ խնդիրներու մասին։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպան իշխան Միրզա Ռիզա խան օր Պաթումէն իր երկիրը պիտի երթայ, Տրապիզոն հանդիպեցաւ նախընթաց օր։ Կուսակալը նոյն գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ դեսպանին։ Դեսպանը հետեւեալ օրը մեկնեցաւ Պաթում։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ ՀՐԴԵՀԸ.—Երէկ գրած էինք թէ հրդեհ ծագած էր Տարտանէլի Ցունաց թաղին մէջ։ Վերջին լուրերու համաձայն այրած չէնքերուն թիւն է 40 տուն և 15 խանութ։ 250 հոգի անպատսպար մնացած են։ Հերդեղը սկսած է փայտաշէն տուներ մը։ Փոքրիկ տղեկ մը անյայտ եղած է հրդեհին ատեն։

ԿԱՐԿՈՒՏ.—Վերջին օրերս սաստիկ և խոշոր կարկուտ տեղացեր է Էրզրումի և շրջակայից մէջ մեծապէս պարէզներուն։ Բասէններու կողմն ալ սաստիկ կարկուտ տեղացեր է։ Խճուղիին մէկ մասը և կամուրջ մը քանդուած են հեղեղներէն։

ԸՆԿԵՑԻԻՆ ՄԸ ՈՒԻՍԱԿԱՆԸ.— Ցուլիս 6 թուականով Գարթալէն կը գրեն մեզի.— Կիրակի օր գիւղիս հաղարապետ Հիւսէյին պէյ երբ քնանկան պտոյտ մը կատարելէ ետք Կէյպզէէն կը դառնար, ճամբուն վրայ կը լսէ մանկիկի մը ձիւները։ Պէյը կանգ առնելով կ'ունկնդրէ և կը սկսի առաջնալ դէպի ձայնը ուր կը գտնէ աղտոտ խանձարուրի մէջ փաթթուած նորածին մը, որուն երեսն ու բերանը մժեղներու և մրջիւններու բոյն մը եղած էր, փայլելով միայն սիրուն սեւուկ երկու աչուկները։ Անմիջապէս կը վերցնէ զայն և մօտականներէն կաթնտու կին մը գտնելով կը յանձնէ անոր նախնական խնամքներու համար։ Բարեսիրտ պէյը Գարթալ վերադարձին անհուն հրճուանքով ընդունուեցաւ տունէն ուր անմիջապէս օկան հոգալ մանկան յատուկ ամէն պէտքերն իսկական հոր մը արժանաւոր զուարթութեամբ ու ճոխութեամբ։ Հոս, կ'արժէ յիշել մասնաւորապէս հաղարապետ Հիւսէյին պէյի մարդասիրական այն ազնիւ զգացումները զոր վեհանձնօրէն ցոյց տուաւ այս անգամ եւս երբ մանկան բուն մայրը գտնուած ըլլալով, Պէյը մասնաւոր պաշտօնեաներով վերադարձուց ընկեցիկը իր մօրը գիրկը։ Վերջին պահուն առած տեղեկութեան մը համեմատ ապօրինի յարաբերութեան արդիւնք, Տարբեցի յոյն օրիորդի մը արգանդի պտուղն է եղեր այդ նորածինը։

ԹԱՏՐՈՆ

ՄՆԱԿԵԱՆ ԽՈՒՄԲԸ այս շաբթուս իր ներկայացումները սարքած է հետեւեալ կերպով.—

Ուրբաթ ցորեկ, Գաղը գիւղի մէջ Ֆրու-Ֆրու։

Շաբաթ գիշեր, Սկիւտարի մէջ, Գամելիազադդ Տիկինը, Տիւմա որդիին այս հռչակաւոր տառմը օրուն պիտի յաջորդէ նաեւ զաւեշտ մը։

Կիրակի ցորեկ, Գաղը գիւղի մէջ, Աւուան լը Ֆօրթիէ յուզիչ տառմը 9 արարով։

Կիրակի գիշեր, դարձեալ Գաղը գիւղ, ՄէջՀիւրտարի թատրոնին մէջ զուարճալի երեկոյթ։ Պիտի ներկայացուին իրարմէ քրքջալիր և հաճոյալի երեք զաւեշտներ, Էշկար եւ իր աղախինը, Բուլչինեղլա և համեստութեան վարձը։

Երկուշաբթի գիշեր ալ, Մագրիգիւղի մէջ զուարճալի երեկոյթ, վերի երեք զաւեշտներով։ Դիները գեղչուած։

ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

Լրագրոյս համակիր ճարտար արուեստագէտ մը, կը ստանձնէ բնականէն 4/5 անդամ խոշորութեամբ և կատարեալ ճշդութեամբ մեծցնել մեր միջոցաւ իրեն յանձնուած ամէն տեսակ լուսանկարներ, միմիայն 30 դուրուշի խիստ դիւրամատչելի վարձքով։

Եթէ կ'ուզէք բարեկամաց կամ հեռաւոր սիրելիներու քով յարմարագոյն յիշատակ մը և սալոններու մէջ կախուելու գեղարուեստական անհրաժեշտ զարդեր ունենալ, առիթը մի՛ փախցնէք, քանի որ կարճ ժամանակ պիտի տեւէ։

Դիւառացիք ալ կրնան պատեհութենէն օգտուիլ, զրկելով մեզի մեծցուելիք լուսանկարին հետ 33 հատ մէկ դրշ.նոց նամակադրում։ 10—1

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն հեռագրական գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲԱՐԻԶ, 21 Ցուլիս.—Կը հաստատուի թէ զօր. Օքուի բանակին մէկ մասը կը քալէ Բորթ Արթուրի վրայ, լրացնելու համար պակասները որոնց ենթարկուած էր պաշարող բանակը, անարդիւնք յարձակումներու պատճառաւ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Բեթերպուրկէ եկած հեռագիրներ այնպէս կարծել կուտան թէ անգլիական Մալաֆա շոգենաւին Ռուսերուն կողմէ գրաւման առթիւ ծագած անգլեւռուս միջադէպը սիրալիր կերպով պիտի կարգադրուի։

ՎԻԵՆՆԱ.—Վերջին լուրեր կ'ըսեն թէ Մօթիէնլիկի կիրճին մէջ Ռուսաց կորուստներն են 2000, մինչ Ճարտնցիներունը 300։ Զօր. Ռուրոքի միայն կը քալէ Լիաօեանկի դէմ։ Պատերազմը մօտալուտ կը նկատուի։

ԲԱՐԻԶ.—Վերջին ըմբոստութեանց հետեւանքով, Ֆրանսայի մէկ հաւանական ոտնձգութիւնը չինական Բուանկ-Սի գաւառին մէջ, կարծիքներու շատ գործօն փոխանակութեան մը տեղի տուած է Ֆրանսայի, Ռուսիոյ և Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեանց միջեւ։

—Կ'ըսուի թէ Բօպէի ֆրանսական հիւպատոսարանը այրեր է։

ԼՈՆՏՈՆ.—Չիֆուէն կը հեռագրուի թէ Վէյ-Հայ-Վէյի անգլիական նաւաբաժինը որ նոյն տեղէն մեկնած էր, կը շրջագայի Ռոնկ-Զէնկի ջուրերուն մէջ։ Ստոյգ աղբիւրէ կ'ըսուի թէ նաւաբաժինը կը քննէ Բորթ Արթուրի առջեւի գործողութիւնները։

* * *

ԲԱՐԻԶ. — Մ. Տէլքասէ նախարարաց խորհուրդին հաղորդեց Վատիկանի ուղղուած վերջնագրին պատճէնը, որով կը յայտնէր թէ այն պարագային երբ Ֆրանսական կառավարութեան գոհացում չի տրուի, Բարիզի պապական նուիրակը պիտի ստանայ իր անցագիրը։

☛ Կարդալ Մահմուտ Փաշա, Խ. Ֆէսճեան դեղարանի ծանուցումը Դ. էրեսը։

ԹՄԱՆԶՈՒՄԷՒ ԹՎԵՐԹՕՆԸ 114

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ԶԷՊ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ ԷՄԻԼ ԳԻԵՊՈՒՐ — Թարգմանիչ ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՋԷՇԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՊԷՍՔԵՔ

Այս միջոցին արեւուն լոյսը պայծառացուց Լուիզի ամբողջ դէմքը, որ միշտ կը պահէր իր հանդարտութիւնը։ Ռամոնս ետ եւ գնաց յանկարծ, աչքերը խաչոր խաչոր բացաւ, ու վեհերոտ երեւոյթով մը զամուեցաւ իր գտնուած տեղը։

Թշուառականը կը սկսէր ճանչնալ իր կինը։

Ռոպէ մը ետքը թեւերը երկնցուց, կարծես ուրուական մը վանելու համար։ Սիրտը կը բաբախէր լսուելու աստիճան ուժգնութեամբ և մահուան սարսուռը կը ցնցէր շարունակ իր մարմինը։ Ապա նորէն քանի մը քայլ ետ գնաց, ձեռքը ճակտին տարաւ սարսափահար, և բոլորովին շուարած ու խելայեղ։

— Լուի՛զ... Լուի՛զ, աղաղակեց աղերսական դէմքով մը։

Լուիզ պահեց սակայն իր անզգած հանդարտութիւնը, ծանր ծանր սենեակէն ներս առաջացաւ, ու տիրական կերպարանքով մը դուռը գոցելէ ետքը, Ռամոնի դիմացը ցցուեցաւ սպառնալիքի մը պէս ահարկու և զարհուրելի։

Սենեակին տեսքը շատ ողորմելի էր։

Տախտակներու կոյտի մը վրայ փռուած էր կեղտոտ ու զազրատեսիլ անկողին մը, ուրկէ գարշ հոտ մը կը բուրէր միշտ։ Պատին առջեւն ալ կը տեսնուէր աղտոտ սեղան մը, երկու կաղլիկ աթոռակներ, կաշեպատ մնուցիկ մը և քանի մը խոհանոցի անօթներ, որոնց վրայ մատ մը ժանգ կար։ Սարգերը դեղունին ամէն կողմը բանած էին իրենց լայնանիստ ոստայնները, և աղտեղութիւնը իր ծայրագոյն աստիճանով կը ներկայանար ամէն առարկայի վրայ։

Ծերուկը, որ դիւային պաչութիւնով մը կը նայէր հիմա իր կնոջ, քունէն նոր արթնցող մարդու մը պէս

քանի մը անգամ աչքերը չփեց, խորունկ նայուածք մը ալ սեւեռեց իր կնոջ վրայ, և միտքը մահացու տենդի մը կրակներուն մէջ տոչորուն, գլուխը ծռեց յուսահատութեան անբացատրելի թափով մը։

Լուիզ ձեռքերը կուրծքին վրայ խաչաձեւեց, վշտահար կերպարանքով մը քանի մը քայլ եւս մօտեցաւ, և անայլայլ ձայնով մը,

— Բիէ՛ռ Ռիգառ, գոչեց, այսօր միայն առիթը կ'ունենամ փոխարինելու ձեզ այն անակնկալ այցելութիւնը, զոր ասկէ քսանըհինգ տարի առաջ բարեհաճեցած տալ ինձ, իմ ծուառի տանս մէջ։

Ռիգառ, կաւիճի պէս ճերմակ կտրած, վայրկեանի մը չափ լուռ կեցաւ, և ապա հազիւ լսելի ձայնով մը։

— Կ'երեւի թէ, կակազեց, դիս ուրիշի մը հետ կը չփոթէք, տիկին, իմ անունս Բիէռ Ռիգառ չէ, Ռամոնս է...։

— Այո՛, Ռամոնո՛է, կրկնեց Լուիզ հեգնական ծիծաղով մը։ Այս անունը թիարանէն փախած ատենդ առած ըլլալու ես անպատճառ։ Անոնք որ չեն ճանչնար քեզ, և չեն գիտեր թէ ինչ աղտոտ անցեալ մը ունիս, կրնան քեզ իբր Ռամոնս ընդունիլ, բայց ես որ Լուիզ Վէրտիէ կը կոչուիմ, գիտեմ թէ ո՛վ ես դուն...։ Դուն այն անգութ հրէ՛շն ես, որ ամբողջ ընտանեկան բոյն մը քանդեցիր...։ Դուն այն վայրագ ճիւաղն ես, որ գիշեր մը տունս մտար ու դեռ կաթ ուտող զաւակս առեւանգեցիր...։ Դուն այն պատառող գազանն ես որ կարգ մը խուժդուժ ոճիրներով հոգիդ զովացընելէ ետքը, բանտին մութ խորշերուն մէջ ալ չուզեցիր զգաստանալ...։

Ռիգառի աչքերը կը շողային հիմա, խաւարին մէջ նշմարուած յովագի աչքերուն պէս։

Թշուառականը իր առջեւ կը տեսնէր գարշելի անցեալի մը բոլոր զարհուրելի յիշատակները, և գալարուող օձի մը պէս կը շարժուէր, ելքի ճամբայ մը գտնելու համար ցոյն մտնուածապատ բաւարդին մէջէն։

Վերջապէս ինքզինք ամփոփեց, քանի մը ոնգամ ձեռքը ճակտին տարաւ և անպատկառ դէմքով մը,

— Ինչ կ'ուզես ինձմէ, կնի՛կ՝ պոռաց, ինչ փնտռելու եկար հոս։ Ես կը կարծէի որ սատկեր ես և ես ալ ձեռքդդ ազատեր եմ...։

— Ո՛չ, չեմ սատկած և չպիտի ալ սատկիմ, գոչեց Լուիզ շեշտով մը, որ հեռուէն հանող որոտումի մը ձայնին պէս կը գոռար։ Գիտեմ թէ դուն ո՛րչափ կը փափաքիս իմ մահուանս։ Կ'ուզես ազատիլ իմ ձեռքէս, որպէս զի ամէն չարիք գործես համարձակօրէն։ Կ'ուզես ինձի հետ խզել ամէն կապ, որպէս զի յագուրդ տաս քու պժգալի կիրքերուդ։ Խաւարը ու առանձնութիւնը կը փնտռես միշտ, վասն զի գերեզմաններու մէջ վայող բուերուն պէս կը վախնաս լոյսէն։ Բայց Աստուած վրէժխնդիր է անմեղներու արեան։ Ան ուզեց որ ապրիմ, ո՛չ թէ հանդիսաւ կեանք մը անցընելու համար, այլ գարմանելու համար միայն քու ոճիրներէդ մէկը, զոր գեհենին կրակներուն մէջ ալ չպիտի կրնաս քաւել...։

Լուիզ բոպէ մը չուշնչ առաւ ու ապա շարունակեց.

—Երկար ատեն փնտռեցի քեզ, բայց չի կրցի հետդ գտնել։ Կարծեցի թէ Աստուած իր գերագոյն արդարութեամբ ուզած է վերջ տալ քու անիծապարտ կեանքիդ, բայց երկնից խորհուրդները անհասանելի են։ Կ'երեւի թէ ինձ պիտի վիճակի եղեր քու բոլոր ոճիրներդ երեւան հանել և ամէն կողմէ կաչխանդել քեզ, քե՛զ որ քայլ առ քայլ յառաջացար աղտեղութեան ժահաբոյր ճահիճներուն մէջը։...

—Աղէ՛կ, աղէ՛կ, ընդմիջեց Լուիզի ամուսինը ծաղրածու դէմքով մը, ճառախօսելու տաղանդդ նոր չէ՝ որ պիտի հաստատեմ։ Եթէ այսօր ճարտասանութեան քննութիւն մը անցընելու եկար հոս, հաւատա որ շատ անօգուտ ճանապարհ մը յանձն առեր ես։ Ես քարոզներէ շատ չեմ ախորժիր, ինչպէս գիտես։ Իմ կեանքիս հաշուն ալ մէկու մը տալու պարտաւոր չեմ։ Ամէն մարդ իր ուզած կերպովը կրնայ ապրիլ։ Ես մինչեւ հիմա ինչ որ ուզեցի, ա՛ն ըրի։ Ասկէ ետեւ ալ այսպէս ընելու մտադիր եմ։ Դուն չուզեցիր ինձի հետ ապրիլ միւնոյն յարկին տակ, և մէկ կողմ քաշուեցար։ Ինչպէս որ ես չի խառնուեցայ քու գործիդ, դուն ալ իրաւունք չունիս իմ գործիս խառնուելու։ Ա՛լ վերջ տանք այս պարապ խօսքերուն։ Ես ժամանակ չունիմ շատ հոս մնալու։ Ձիս փնտռեր ու գտեր ես։ Ինչ կ'ուզես, ա՛ն ըսէ։

(Շարունակելի)

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ՎԿԱՑԵԱԼ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԲԵՐԱ, ՍՈՒԼԹԱՆԻԱՆ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 4
(ԲՈԳԱՏԼԵԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆԻ ԴԻՄԱՑԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷՋ)
ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9ԷՆ 5 (Ը. Ե.)
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

Ի Լ Ա Ն

Քէրէսթէէի Եանգօնրն Մագրի գարիյէսինտէ մուգիմէ Ֆիլօրիկ գաբրն զիմմէթինտէ պա իլամ մանֆիմպին աւլաճաղընքն թէէմինը իսթիֆասը զըմնրնտա մահճուզ իւչ ատէտ խալը վէ իքի քլօչէ մինտերի վէ իքի գաթիֆէ գոլթուզ վէ ալթը սանտալիա մա գօնսոլ այնա վէ էշեան սաբրէ չէնրը թէմմուզընն օնպիրինտի բաղար կիւնի սաաթ 3 բատատէլերինտէ Մագրի գարիէսինտէ Քէօյ իլի չարշուսընտա պիլմիզայէտ ֆիրուսթի օլընճաղը իլան օլունուր։

7 թէմմուզ 320

ՏՕՔԹԷՕՐ
Վասանթէն Նալբաս
Վկայուած Բարիզի Բժշկ. Կաճառէն
ԿՆԱԽՏԱԲՈՅԺ — ՍԱՆԿԱԲԱՐՁ
Մասնագէտ թոքային, ստամոքսային, լեարդի, աղիքի հիւանդութեանց, ինչպէս նաև գաղղիական և ջղային ախտերու։ Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր առաւուընէ մինչեւ կէս օր Սիրքէճի «Թուրքիա» դեղարանը, և կէս օրէ ետք, իր մասնաւոր դարմանատան մէջ Բերա, թիւ 1, Քիւչիւք-Բարմաք-Գաբու փողոց։ 29

Ա. ՆԱԶԱՐԵԱՆԻ
ԴԵՂՕՐԷԻՑ
ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է
Կ. Պոլիս Էսկի Զապթիյէ Ճասսէսի
12 թիւ Մէյսանեզգ փողոց թիւ 12
Ընդարձակ վաճառատունը
ՍՊԹԵՏ
ԳԻՆՆԵՐՈՒ ԶՕՖԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ԴԵՂՆԵՐՈՒ ԹԱՐՄՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԱԳ ԱՌԱՔԱԳՈՒՍՏ
ՑԵՍԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀՈՒԽՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՏՇԻԱԼՈՒՈՐ ԳՈՐԾԱԼՈՒՆՈՒԹԻՒՆ
ՓԱՓԱՔՈՂԱՑ ՆԱԷԻ
ՋԻԹ ԿԸ ԴՐԿՈՒԻՆ
ԳԻՆՆԵՐՈՒ ՀՈՒՐՑԱՆ ՈՒ ԴԱՖԱԼՕՔ
Droguerie A. NAZARIAN
Rue Meydandjik Eski Zaptié
Constantinople 10—4

Բարիզի բժշկական ակադեմիայէն
վկայուած Տոքթ. Պ. Սիոթիսի
ՀԱՐԻՒՐ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ
որ հիմնուած է Բարիզի հանրահռչակ Պէէիլարտ և Պօթայիօն ջրաբուժարաններուն հեռեւողութեամբ։ Տոքթ. Սիոթիս Տոքթ. Պաթիպարաի ուսուցչութեան ժամանակ Բարիզ կատարելագործած է ուսումը և Բերա, Քիւչիւք Բարմաք Գաբու Իմպիլ փողոց թիւ 14 հաստատած է այս դարմանատունը, և յաջողած է հիմնապէս կատարելագործեալ վիճակի մը բարձրացնել։

Ռօմաթիզմը, ջղային ու մարթային հիւանդութիւնները, նիհարութիւնը և այլն կարգի հիւանդութեանց ամէնքը կը բուժուին միմիայն Սիոթիսի այլ և այլ պանեններովը, տուներովը, օգաբուժութիւնովը և էլեկտրաբուժութիւնովը։ Ամէն տեսակ մասաժ, մարմնամարզ և մարմինին այլ և այլ մասերը շտկելու համար գիտական միջոցներ կը գործադրուին այս դարմանատան մէջ։

Ծանօթ իրողութիւն մըն է թէ Սիոթիսի արուեստական պանեններուն մէջ բուժուած ստացողներուն վճարած վարձքը սովորական բաղնիքին վարձքէն շատ աժան է։

Պանենները բաց են առաւուն ժամը 6էն (Ը. Ե.) մինչեւ կէս օրէն ետք ժամը 8։

Մ. Սիոթիս մասնագէտ է ներքին և ջղային հիւանդութեանց բացի հինգշաբթի և կիրակի օրերէն ամէն օր ժամը 10էն (Ը. Ե.) մինչեւ 2 կը գբտնուի վերոյիշեալ ջրաբուժական հաստատութեան մէջ։ 4—10

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Պոլիս, Պանչի Գաբու, Պիճ Պիր Զեհրեի դիմաց
ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ *ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իճառիյէ, Տողրամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 4—11 դիմել Պոլիս, Պանչէ Գաբու, Պին-Պիր-Զեչիսին դիմաց։*
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ
46

Տեր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՑՍԷՐԵԱՆ

Լ'ԹԻՆԹՕՆ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՂՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ
1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՍ ԴԷԼԸՆՄԸՇ
Մէրքէզի իսարէսի — Բարիզտէ, Վանսօմ մէյսանցնցա 9 ճիւմէրօլը տայիրէի խուսուսիյէրինտէ

ՀԱՐԻՒՐ ԾԻՒՊԷՆԻ
Մէրմայէ վէ իսթիճաթ 119,000,000 ֆր.
1903ին թանսիլաթը 25,000,000 »
Թէտիէ օլունան զիյան 284,000,000 »
Սիկուրթալը էմլաքը գըմէթի 22 միլիառ։

1828 L'UNION DE PARIS

ԷՕՄԻՒՐ ԾԻՒՊԷՆԻ
Մէրմայէ վէ իսթիճաթ 161,500,000 ֆր.
1903 բրիմ թանսիլաթ 12,000,000 »
Թէտիէ օլունան զիյան 130,000,000 »
Սիկուրթատալանէօմիւր 278,000,000 »

ՊՈՒՇԻՐԲԷՊ կաեւթ միւսաթա չէրտիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իսէր
ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ չիւպէսի տախի միւխթէլիֆ սուրէթաէ վէ խուսուսի էհվէն ֆիյաթլարա էօմիւր սիկուրթա իսէր։
ՇԻՐԲԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Օսմանլը Պանքասը» սրբ. Թիւրքիա վէ Մէմալիքը Շարգիյէ իչին միւտիրիյէթը ումումիյէ = Սթամպոլտա, Սուլթան Համամրնտա, Բաթրրմը Օղլու Բասաժը
Միւտիրի ումումիսի — ՍԻՄՕՆ ԲԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՅԷՐ-ՆՍՐՍԷՍԵԱՆ
Ղալաթասա այրուճա պիր Շիւպէսի օյտուղը կիպի՝ Մէմալիքը Մանրուսէնին հէր թարաֆընտա տախի խուսուսի ածանսալարը վար սրբ։ 48

ՊԱԼԳԱՆ
ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ
ԳԵՐՄԱՅԷ, ԻՇԼԻՒԱԼԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖՐ. 7500000

1899աց մէրի իւլ իսթա էօմիւր սիկուրթասը պէէլի ֆրդ.	19,534,276
» » եանկը » » »	460,267,203
» » » » բրիմի »	1,433,965

Էմմէր էնվէրնի վէ չօճուգլարը իչին միւթէտիլ չէրտիթ իլէ սիկուրթա ազգ իսէր։
Եանկը էրլը հէր նէվի պինա վէ եչետ իւզէրինէ սիկուրթա ազգ իսէր։
Նէֆլարի էրլարը էրլը մալ, էվլադը նասլիսէ վէ վարօր սիկուրթաս լարը գապալ իսէր։
Հիսէսատարնամ՝ 1896աց 18½%, 1897աէ 18%, 1898աէ 18%, 1899աց 16% թէմեթթիւ թէվզի իթմիշ տրբ։

Շիրքէթին Պանքէրլերը՝ (Ֆէրտանանթաէ Գրէտիթ Լիոնէ) (Լօնտրատա Անկլօ Աւսթրիան Պանք, (Սօֆիատա Պանք Նասիոնալ Պուլկար։
Թաշրալար իչին միւսաթա վէ միւթէզէթ քէֆալէթի սէնէթլէր արմանլարը՝ Թիւրքիա իչին ուսմանի մէնէճիր ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ
Գալաթա, Թարթապրուն խան, Պանք Օթթօմանի գարշուսընտա 47

ԳԵՂԱՐԱՆ
ԽԱՉԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆ
Կ. Պոլիս, 261 Մահմուտ Փաշա Պաշի, աղբիւրին դիմաց 261

Սոյն բազմամեայ դեղարանը, այս անգամ նոր կազմակերպութիւն մը ստացած ըլլալով, Խաչիկ Ֆէսճեանի կողմանէ, քիչ ատենուան մէջ պատիւը ունեցաւ գնահատելի յարգոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով այս անգամ պէտքը կը զգայ իրեն ուղղութիւնը և նպատակը ներկայացնել հանրութեան։

ՆՊԱՏԱԿ.— Գոհ ձգել իր յաճախորդները՝ դեղերու թարմութեամբ, դեղագրերու արագ և ճշդապահ պատրաստութեամբ, գներու չափաւորութեամբ և արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբ։

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, ապանեխման դրութիւն և պարկեշտութիւն դեղարանին սկզբունք եղած են։

Բանակցած է Եւրոպական տան մը հետ՝ ամէն շաբթու պատուաստի թարմ թիւպեր (ասը գալէմի) բերել տալու։

* * *

Ամէն օր Դեղարան յաճախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն յիշենք մասնաւորաբար հանրածանօթ Բժիշկ Ալլաւէլիրտի էֆ.՝ որ ամէն Դշ. Եշ. Շբ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբ, դեղարանին մասնաւոր դարմանասրահը։

Առանձնաբոյժ Վարմշապուհ էֆ. Թաշճեան եւս ամէն առաւօտ մինչեւ ժամը 5 սոյն Դեղարանը կը գտնուի և ակռայի հիւանդութիւնները կը դարմանէ, պատրաստելով նաև արհեստական նուրբ ակռաներ։

ԴԵՂԱՐԱՆԸ ՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ՄՇԱՍ 48

ԱՆՈՆՔ ՈՐ
Կ'ՈՒԶԷՆ ԼԱՒ ՊԱՐՈՂ ՄԸ ԸԼԼԱԼ
ԴԻՄԵՆ՝ Խ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

Կը դասախօսէ միւզիքմ
Խիստ դիւրաւսոյց մէթոտով
Կարճ ժամանակի միջոցով
Դիւրամատչելի պայմաններով
Կ'այցելէ նաեւ անոնց տուները
Որոնք կ'ուզեն յատուկ պարի դասերը։

Կը գտնուի Դշ. օր 5-6 և Շբ. 10-11 Մեծ Շուկայի Դալբաքճըլարի դուռը Ֆէսճի Մեպուհ աղայի խանութը։ Բերա, Դշ. օր երեկոյեան 11-12 (Ը. Թ.), Կալաթա Սէրայ, Խրիսթաքի խան (Սիթէ տը Բերա) սափրիչ Միւսիւ Աշիլ Տրաբոնոքիի սալոնը։

Ուսուցչին բացակայութեան՝ ներկայացողներէ կը խնդրուի իրենց հասցէն ներփակեալ ներկայացնել։ 10—4

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՆԱՆՈՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
VICTORIA DE BERLIN

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԴՈՒՄԱՐ ՄԻՆՋԵՒ 1903
1,325,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՋԵՒ 1903
510,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ 26 ՍԵՊՏ. 1853Ի ԱՐՔԱՑԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ Ցամաքային Եւրոպիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ունի պայմաններ զորս Թուրքիոյ մէջ գործող ընկերութեանց և ոչ մին կրնայ կատարել։ Զոր օրինակ, 30 տարեկան անձ մը 25 տարուան տեւողութեամբ խառն (Mixte) ապահովագրութեան մը համար առաջին երեք տարիները պարտի վճարել 424 ֆր., երրորդ տարիէն 10 % էն սկսելով մինչ 66 % կը զեղչուի վերջին տարին, որով ընդհ. վճարածը կ'ըլլայ 6255 ֆր. և առաջին օրէն արդէն իրեն տրուած 10000 ֆր.ի Ապահովագրական պայմանագրով կ'ստանայ ճիշդ 10000 ֆր.ը, որով զուտ շահ ստացած կ'ըլլայ 3745 ֆրանք։ Բոլորովին անվնաս ժողովրդական ճիւղ մըն ալ ունի շաբաթական վճարումներով և առանց բժշկական քննութեան։

Անմրցելի ԹԱՐԻՖԱՆԵՐ զուտակաց Ապազգի Ապահովագրութեանց

ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն ՇՈՓԵՆԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻի, ԹԻԻՆԵԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ եւն. արկածներու դէմ, ապխարհիս ամէն կողմը և ամբողջ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար՝ շաբաթական՝ փոքր վճարումով մը, այսինքն Մէկ ՖՐԱՆԿՈՎ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Տեսուչ՝ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՔԷՉԷՃԵԱՆ

Ընկերութեանս դրամատունն է՝ ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ ի Պոլիս.= ՌՈՒԷՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԳԵՐՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՆ
ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ՝ ՄԻՀՐԱՆ ՍԻՆԵՄ-ԳԱԼՖԱԵԱՆ
Պոլիս Դաքրեոքոլու խան թիւ 45 եւ 45 bis։

48

ՕՍԿԻ ՄԻԵՍԱԼ. ԲԱՐԻԶ 1900

5

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ-ՔԱՐՄԷԼ ԸՆԿ.
ԱՆԱՐԱՏ ԳԻՆԻՆԵՐ ԵՒ ՔՕՆԵԱՔՆԵՐ
ՌԻՇՕՆ ԼԸ-ՍԻՕՆԻ (Պաղեստին) մեծ մառաններէն
ԱՄԷՆ ՏԵՂ ԿԸ ՄԱԽՈՒ. — ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ եւ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
Ղալաթիոյ Քարափը, Սիթէ Ֆրանսէզ, թիւ 145—147

Բարիզի բժշկ. կաճառին բրօֆէսէօր Ժ. ԲՈՒՇԷԻ
Պոռտոյի գիտական կաճառէն Բրօֆ. ԿԱՅՕՆԻ
Համպուրկի քաղաքապետութեան քիմիագէտ Ս. Է. ՆՕՔԻ և այլ նշանաւոր գիտուններու վկայութեամբ,
ՄԵՐ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՆ
ԲՆԱԿԱՆ, ՕԳՏԱԿԱՐ ԵՒ ԴԱՐՄԱՆՈՂ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԵԼ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ